

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЮРИДИЧНА
АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО»

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ
ПОСІБНИК**

**ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
ТА ПРАКТИЧНИХ
І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО»**

галузь знань 0304 «Право»,
напрямок підготовки 6.030401 «Правознавство»
освітньо-кваліфікаційний рівень «Бакалавр»,

для студентів II курсу

Харків
«Право»
2012

УДК 342.9
ББК 67.9(4УКР)301
Н 15

*Рекомендовано до видання редакційно-видавничою радою
університету (протокол № 5 від 27.07.2012 р.)*

У к л а д а ч і: Ю. П. Битяк, В. В. Зуй, Н. Б. Писаренко, Н. П. Матюхіна, О. Б. Червякова, І. В. Бойко, В. В. Богуцький, В. М. Гарашук, О. Т. Зима, Л. П. Коваленко, І. М. Компанієць, Д. В. Лученко, В. Я. Настюк, М. М. Тищенко, О. Г. Фролова, М. Г. Шульга, В. В. Мартиновський, О. М. Соловійова, В. А. Сьоміна, В. М. Александров, Я. С. Рябченко, О. О. Марченко, С. А. Федчишин, Ю. В. Мех, Л. В. Бринцева

Н 15 **Навчально-методичний посібник для самостійної роботи та практичних і семінарських занять з навчальної дисципліни «Адміністративне право» (галузь знань 0304 «Право», напрям підготовки 6.030401 «Правознавство», освітньо-кваліфікаційний рівень «Бакалавр») для студентів II курсу / уклад.: Ю. П. Битяк, В. В. Зуй, Н. Б. Писаренко та ін. – Х.: Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого», 2012. – 104 с.**

УДК 342.9
ББК 67.9(4УКР)301

© Національний університет «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого», 2012
© «Право», 2012

1. В С Т У П

Адміністративне право – навчальна дисципліна, метою вивчення якої є опанування студентами знань про правове забезпечення реалізації прав, свобод та інтересів громадян у відносинах з органами державного управління (їх представниками), порядок здійснення державного управління, його форми і методи, особливості управлінського впливу в різних сферах суспільного життя.

Навчання відбувається у формі лекцій, практичних, семінарських занять, індивідуальних і групових консультацій, виконання студентами самостійних завдань, їх участі в науково-дослідницькій роботі.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні:

знати предмет, метод і систему адміністративного права, зв'язок цієї галузі права з іншими галузями права; основні проблеми науки адміністративного права; поняття та особливості адміністративно-правових норм і відносин; суб'єкти адміністративного права та елементи їх статусу; функції, форми і методи державного управління; поняття адміністративного примусу та види його заходів; поняття та основні риси адміністративної відповідальності; поняття, загальні риси та структуру адміністративного процесу; сутність адміністративної юстиції, поняття та завдання адміністративного судочинства в Україні; способи забезпечення законності і дисципліни в державному управлінні; поняття та види адміністративно-правових режимів; правові засади і організацію управління економікою, соціально-культурним будівництвом та адміністративно-політичною діяльністю;

уміти використовувати отримані знання в практичній діяльності; вільно орієнтуватися в системі нормативно-правових актів, які регламентують відносини у сфері державно-

го управління; аналізувати й коментувати відповідні нормативні положення; прогнозувати напрямки здійснення реформ у зазначеній сфері; користуватися сучасною науковою і спеціальною літературою, електронними юридичними базами даних, іншими інформаційними джерелами.

Зважаючи на численність нормативно-правових актів, що регламентують відносини у сфері державного управління, при вивченні навчальної дисципліни “Адміністративне право” студентам пропонується здійснювати пошук необхідних актів на Інтернет-сайті www.zakon1.rada.gov.ua.

2. ЗАГАЛЬНИЙ РОЗРАХУНОК ГОДИН ЛЕКЦІЙ, ПРАКТИЧНИХ, СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ п/п	Тема	Всього годин	У тому числі		
			лекції	практичні / семінарські заняття	самостійна робота
1	2	3	4	5	6

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. Державне управління та адміністративне право – 24 год

1	Державне управління і виконавча влада	4	2	–/–	2
2	Предмет, метод і система адміністративного права	6	2	–/2	2
3	Адміністративно-правові норми	6	2	–/2	2
4	Адміністративно-правові відносини	8	2	2/2	2

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. Суб'єкти адміністративного права – 42 год

5	Громадяни – суб'єкти адміністративного права	6	2	2/–	2
6	Органи виконавчої влади	12	4	2/2	4
7	Органи місцевого самоврядування	4	2	–/–	2
8	Державні службовці	12	4	2/2	4
9	Бюджетні організації	4	2	–/–	2
10	Об'єднання громадян – суб'єкти адміністративного права	4	2	–/–	2

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. Функції, форми та методи державного управління – 18 год

11	Функції державного управління, їх види	4	2	–/–	2
12	Форми державного управління	6	2	2/–	2
13	Адміністративно-правові методи	8	4	2/–	2

1	2	3	4	5	6
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ IV. Відповідальність за адміністративним правом – 26 год					
14	Поняття та риси адміністративної відповідальності, її законодавчі основи	6	2	-/2	2
15	Адміністративне правопорушення, його склад	6	2	2/-	2
16	Система та види адміністративних стягнень. Правила і строки накладення адміністративних стягнень	8	2	2/-	4
17	Дисциплінарна відповідальність за адміністративним правом	6	2	2/-	2
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ V. Адміністративний процес. Законність і дисципліна в державному управлінні – 64 год					
18	Адміністративний процес: зміст і загальні риси	6	2	-/2	2
19	Структура адміністративного процесу. Види проваджень в адміністративних справах	8	2	2/-	4
20	Завдання, порядок і стадії провадження в справах про адміністративні правопорушення	8	2	2/-	4
21	Заходи забезпечення провадження в справах про адміністративні правопорушення. Органи (посадові особи), уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення	10	4	2/-	4
22	Адміністративна юстиція та адміністративне судочинство в Україні	6	2	2/-	2
23	Способи забезпечення законності і дисципліни у державному управлінні: загальна характеристика	4	2	-/-	2
24	Контроль у державному управлінні	6	2	2/-	2
25	Прокурорський нагляд у державному управлінні	4	2	-/-	2

Закінчення

<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>
26	Звернення громадян як спосіб забезпечення законності і дисципліни у державному управлінні	4	2	-/-	2
27	Адміністративно-правові режими	8	2	2/2	2

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ VI. Правові засади і організація управління економікою, соціально-культурним будівництвом та адміністративно-політичною діяльністю – 38 год

28	Правові засади управління економікою	4	2	-/-	2
29	Організаційно-правові засади управління фінансами	4	2	-/-	2
30	Управління освітою і наукою	4	2	-/-	2
31	Управління охороною здоров'я	4	2	-/-	2
32	Організаційно-правові засади управління у сфері соціальної політики	4	2	-/-	2
33	Управління обороною і національною безпекою	4	2	-/-	2
34	Організаційно-правові засади управління внутрішніми справами	4	2	-/-	2
35	Організаційно-правові засади управління закордонними справами	4	2	-/-	2
36	Організаційно-правові засади управління юстицією	6	2	-/2	2
	Разом	234*	80	48 (30/18)	84

* 22 год – індивідуальна робота

ЗАТВЕРДЖЕНО
вченою радою Національного
університету “Юридична академія
України імені Ярослава Мудрого”
(протокол № 10 від 15.06.2012 р.)

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО”

I. ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО

1. Державне управління і виконавча влада

Управління як соціальне явище. Мета та види управління. Поняття, сутність і ознаки державного управління. Суб’єкти та об’єкти державного управління. Принципи державного управління, їх види. Сутність виконавчої влади. Співвідношення виконавчої влади, державного управління та адміністративного права.

2. Предмет, метод і система адміністративного права

Адміністративне право як галузь права. Предмет адміністративного права. Зв’язки адміністративного права з іншими галузями права. Метод адміністративного права. Принципи адміністративного права, особливості їх класифікації. Система адміністративного права. Наука адміністративного права.

3. Адміністративно-правові норми

Поняття адміністративно-правової норми. Особливості норм адміністративного права. Структура норм адміністративного права. Види адміністративно-правових норм. Реалізація адміністративно-правових норм. Поняття джерела адміністративного права. Система та види джерел адміністративного права. Конституція як основне джерело адміністративного права. Систематизація адміністративного права.

4. Адміністративно-правові відносини

Поняття адміністративно-правових відносин. Особливості адміністративно-правових відносин. Види адміністративно-правових відносин. Суб'єкти та об'єкти адміністративно-правових відносин. Підстави виникнення, зміни або припинення адміністративно-правових відносин.

II. СУБ'ЄКТИ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА

5. Громадяни – суб'єкти адміністративного права

Поняття та складові адміністративно-правового статусу громадянина. Адміністративна правоздатність громадянина. Адміністративна дієздатність громадянина. Права та обов'язки громадян у сфері державного управління. Особливості адміністративно-правового статусу іноземців та осіб без громадянства.

6. Органи виконавчої влади

Поняття, ознаки та правове становище органів виконавчої влади. Місце органів виконавчої влади в системі державного апарату. Види органів виконавчої влади. Система органів виконавчої влади.

Кабінет Міністрів України в системі органів державної влади. Основні завдання Кабінету Міністрів України. Правові засади діяльності Кабінету Міністрів України. Склад і порядок формування Кабінету Міністрів України. Компетенція та форми діяльності Кабінету Міністрів України. Акти Кабінету Міністрів України. Повноваження Кабінету Міністрів України у відносинах з органами виконавчої влади, Президентом України, Верховною Радою України та її органами. Відносини Кабінету Міністрів з іншими державними органами, органами місцевого самоврядування, об'єднаннями громадян.

Центральні органи виконавчої влади, їх види. Міністерства в системі центральних органів виконавчої влади. Інші

центральні органи виконавчої влади в організаційно-правовому механізмі виконавчої влади.

Система місцевих органів виконавчої влади. Правові засади організації та діяльності місцевих органів виконавчої влади. Основні завдання і функції місцевих органів виконавчої влади. Принципи і форми діяльності місцевих органів виконавчої влади. Повноваження місцевих державних адміністрацій. Акти місцевих державних адміністрацій. Територіальні органи міністерств та інших центральних органів виконавчої влади.

7. Органи місцевого самоврядування

Адміністративно-правовий статус органів місцевого самоврядування. Повноваження і форми діяльності органів місцевого самоврядування. Власні та делеговані повноваження органів місцевого самоврядування, їх характер та співвідношення. Відносини органів місцевого самоврядування з місцевими органами виконавчої влади.

8. Державні службовці

Державна служба: поняття, види і принципи. Право на державну службу. Правове регулювання державної служби. Основні напрями державної політики у сфері державної служби.

Державні службовці: поняття і види. Посада та посадова особа: співвідношення понять. Основні права та обов'язки державних службовців. Етика поведінки державного службовця.

Проходження служби в державних органах та їх апараті: поняття і стадії. Прийняття на державну службу. Обмеження, пов'язані з прийняттям та перебуванням на державній службі. Патронатна служба. Випробування при прийнятті на державну службу. Декларування доходів державних службовців. Службова кар'єра. Класифікації посад державних службовців. Ранги державних службовців. Стажування державних службовців. Навчання і підвищення кваліфікації державних службовців. Відповідальність державних службовців. Підстави припинення державної служби.

9. Бюджетні організації

Поняття і види бюджетних організацій. Правові засади діяльності бюджетних організацій. Порядок створення та припинення діяльності бюджетних організацій. Адміністративна правосуб'єктність бюджетних організацій. Адміністративно-правовий статус керівника бюджетної організації.

10. Об'єднання громадян – суб'єкти адміністративного права

Поняття об'єднання громадян. Види об'єднань громадян. Порядок створення об'єднань громадян та припинення їх діяльності. Легалізація об'єднань громадян. Політичні партії, порядок їх реєстрації. Адміністративно-правовий статус громадських об'єднань. Адміністративно-правовий статус політичних партій. Правове положення релігійних організацій. Відповідальність за порушення законодавства про об'єднання громадян.

III. ФУНКЦІЇ, ФОРМИ ТА МЕТОДИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

11. Функції державного управління, їх види

Поняття функцій державного управління. Види функцій державного управління. Внутрішні та зовнішні функції державного управління. Постійні й тимчасові функції державного управління. Загальні та допоміжні функції державного управління. Спеціальні функції державного управління.

12. Форми державного управління

Поняття і види форм державного управління. Правові та неправові форми державного управління: поняття та юридичне значення.

Поняття правових актів державного управління та їх юридичне значення. Вимоги до актів державного управління та наслідки їх недотримання. Класифікація актів державного управління. Нормативні та індивідуальні акти управління. Адміністративний договір як форма державного управління: ознаки, суб'єктний склад, особливості правового регулювання та сфера застосування.

Взаємозв'язок функцій і форм державного управління.

13. Адміністративно-правові методи

Поняття адміністративно-правових методів (методів державного управління). Місце адміністративно-правових методів у механізмі державного управління, їх співвідношення з формами та функціями державного управління. Загальні ознаки адміністративно-правових методів. Класифікація методів державного управління.

Сутність та види державного примусу. Адміністративний примус як вид державного примусу. Поняття та риси адміністративного примусу. Класифікація заходів адміністративного примусу. Поняття, види та особливості застосування заходів адміністративного запобігання та адміністративного припинення. Органи, уповноважені застосовувати заходи припинення правопорушень.

IV. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМ ПРАВОМ

14. Поняття та риси адміністративної відповідальності, її законодавчі основи

Поняття та суть адміністративної відповідальності. Основні риси адміністративної відповідальності, її відмінність від інших видів юридичної відповідальності.

Законодавство про адміністративні правопорушення, його особливості і місце у системі національного законодавства.

Законодавчі основи адміністративної відповідальності.

Зміст та завдання Кодексу України про адміністративні правопорушення. Повноваження місцевих рад щодо прийняття рішень, за порушення яких передбачається адміністративна відповідальність. Чинність закону про відповідальність за адміністративні правопорушення.

15. Адміністративне правопорушення, його склад

Поняття адміністративного правопорушення, його ознаки та відмінність від інших видів правопорушень.

Склад адміністративного правопорушення. Загальний, родовий та безпосередній об'єкт адміністративного правопорушення. Об'єктивна сторона адміністративного правопорушення. Суб'єкт адміністративного правопорушення. Вина як основна ознака суб'єктивної сторони адміністративного правопорушення, її форми. Обставини, що виключають відповідальність за адміністративне правопорушення. Передача матеріалів про адміністративне правопорушення на розгляд громадської організації або трудового колективу. Звільнення від адміністративної відповідальності при малозначності правопорушення.

16. Система та види адміністративних стягнень.

Правила і строки накладення адміністративних стягнень

Поняття і класифікація адміністративних стягнень. Цілі та види адміністративних стягнень. Заходи впливу, що застосовуються до неповнолітніх.

Загальні правила і строки накладення адміністративних стягнень за адміністративні правопорушення. Обставини, що пом'якшують чи обтяжують відповідальність за адміністративне правопорушення. Накладення стягнення при вчиненні кількох адміністративних правопорушень. Обчислення строків та строки накладення адміністративних стягнень. Строк, після закінчення якого особа вважається такою, що не була піддана адміністративному стягненню. Покладення обов'язку відшкодувати заподіяну шкоду.

17. Дисциплінарна відповідальність за адміністративним правом

Поняття, сутність та підстави дисциплінарної відповідальності за адміністративним правом. Співвідношення дисциплінарної та адміністративної відповідальності.

V. АДМІНІСТРАТИВНИЙ ПРОЦЕС

18. Адміністративний процес: зміст і загальні риси

Поняття адміністративного процесу, його зміст і риси. Принципи адміністративного процесу. Система суб'єктів адміністративного процесу.

19. Структура адміністративного процесу. Види проваджень в адміністративних справах

Структура адміністративного процесу: провадження, стадії, етапи, дії. Провадження в адміністративних справах, їх види. Поняття і риси адміністративної юрисдикції.

20. Завдання, порядок і стадії провадження в справах про адміністративні правопорушення

Поняття провадження в справах про адміністративні правопорушення. Завдання та принципи провадження в справах про адміністративні правопорушення. Обставини, що виключають провадження в справах про адміністративні правопорушення. Стадії провадження в справах про адміністративні правопорушення. Особи, які мають право складати протокол про адміністративне правопорушення. Зміст протоколу про адміністративне правопорушення. Випадки, коли протокол про адміністративне правопорушення не складається. Особи, які беруть участь у провадженні в справі про адміністративне правопорушення. Права особи, яка притягається до адміністративної відповідальності. Місце й строки

розгляду справи про адміністративне правопорушення. Порядок розгляду справи про адміністративне правопорушення. Види постанов по справах про адміністративні правопорушення. Зміст постанови по справі про адміністративне правопорушення. Оскарження та опротестування постанови по справі про адміністративне правопорушення. Рішення по скарзі на постанову по справі про адміністративне правопорушення. Виконання постанови про накладення адміністративного стягнення.

21. Заходи забезпечення провадження в справах про адміністративні правопорушення. Органи (посадові особи), уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення

Заходи забезпечення провадження в справах про адміністративні правопорушення, мета їх застосування та види. Порядок застосування і строки адміністративного затримання. Органи (посадові особи), правомочні здійснювати адміністративне затримання. Особистий огляд та огляд речей: підстави і порядок застосування. Вилучення речей і документів. Вилучення посвідчення водія, талона про проходження державного технічного огляду, ліцензійної картки на транспортний засіб. Тимчасове затримання транспортного засобу. Відсторонення водіїв від керування транспортними засобами, річковими і маломірними суднами та огляд на стан алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння, а також щодо перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують їх увагу та швидкість реакції. Право на оскарження заходів забезпечення провадження в справах про адміністративні правопорушення, шляхи його реалізації.

Органи (посадові особи), уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення. Підвідомчість справ про адміністративні правопорушення: поняття і критерії визначення.

22. Адміністративна юстиція та адміністративне судочинство в Україні

Поняття та риси адміністративної юстиції. Адміністративна юстиція у структурі предмета адміністративного права. Мо-

делі адміністративної юстиції. Особливості становлення адміністративної юстиції в Україні. Кодекс адміністративного судочинства України, його структура. Адміністративне судочинство: поняття та завдання. Принципи адміністративного судочинства. Юрисдикція адміністративних судів. Підсудність адміністративних справ. Право на звернення до адміністративного суду.

VI. ЗАКОННІСТЬ І ДИСЦИПЛІНА У ДЕРЖАВНОМУ УПРАВЛІННІ

23. Способи забезпечення законності і дисципліни у державному управлінні: загальна характеристика

Поняття законності і дисципліни у державному управлінні. Співвідношення законності і дисципліни. Способи забезпечення законності і дисципліни у державному управлінні.

24. Контроль у державному управлінні

Контроль у державному управлінні, його сутність та юридичні підстави. Відмінність контролю від нагляду. Види контролю в державному управлінні. Контроль законодавчої влади. Контроль виконавчої влади. Судовий контроль як специфічний вид контролю в державному управлінні. Контрольні повноваження спеціалізованих контролюючих органів.

Державний та недержавний контроль в управлінні: їх співвідношення.

25. Прокурорський нагляд у державному управлінні

Поняття, мета, завдання та предмет прокурорського нагляду у державному управлінні. Повноваження прокурора при здійсненні нагляду в державному управлінні.

26. Звернення громадян як спосіб забезпечення законності і дисципліни у державному управлінні

Звернення громадян та їх види. Вимоги до звернень громадян. Порядок розгляду звернень громадян згідно з Законом України “Про звернення громадян”.

27. Адміністративно-правові режими

Поняття, ознаки та види адміністративно-правових режимів. Правовий режим надзвичайного стану: умови введення, перелік і межі надзвичайних заходів. Гарантії забезпечення законності в умовах надзвичайного стану. Режим зони надзвичайної екологічної ситуації. Правовий режим воєнного стану. Режим державної таємниці. Прикордонний режим.

VII. ПРАВОВІ ЗАСАДИ І ОРГАНІЗАЦІЯ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІКОЮ, СОЦІАЛЬНО-КУЛЬТУРНИМ БУДІВНИЦТВОМ ТА АДМІНІСТРАТИВНО-ПОЛІТИЧНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ

28. Правові засади управління економікою

Правове регулювання економікою. Завдання, функції та методи державного управління економікою. Організація та зміст державного управління у сфері економіки. Державний контроль у сфері економіки.

Організаційно-правові засади управління промисловістю, агропромисловим комплексом, використанням і охороною природних ресурсів, комунікаціями, будівництвом і житлово-комунальним господарством, фінансами, зовнішньоекономічною діяльністю та митною справою.

29. Організаційно-правові засади управління фінансами

Правові засади управління фінансами. Система органів, які здійснюють управління фінансами. Кабінет Міністрів України та його повноваження у сфері управління фінансами. Міністерства, інші центральні органи виконавчої влади як суб'єкти державного управління фінансами. Фінансовий контроль: форми та методи його здійснення. Національний банк України та його повноваження у сфері фінансового контролю. Адміністративна відповідальність за правопорушення в галузі фінансів.

30. Управління освітою і наукою

Організаційно-правові засади освітньої діяльності в Україні. Система органів управління освітою. Види органів управління освітою. Повноваження Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України. Компетенція місцевих органів виконавчої влади в галузі освіти. Компетенція органів місцевого самоврядування в галузі освіти. Органи управління навчальними закладами. Повноваження керівника навчального закладу.

Правові засади державного управління наукою. Основні принципи державного управління науковою діяльністю. Система органів управління наукою. Завдання Національної академії наук України. Галузеві академії наук. Статус і завдання Національної академії правових наук України.

31. Управління охороною здоров'я

Охорона здоров'я як напрямок державної діяльності. Система органів, що здійснюють управління охороною здоров'я, їх компетенція. Роль органів місцевого самоврядування в забезпеченні охорони здоров'я населення. Правовий статус установ охорони здоров'я.

Державний контроль у сфері охорони здоров'я. Державна санітарно-епідеміологічна служба України. Компетенція органів санітарно-епідеміологічної служби. Санітарно-епідеміологічний нагляд.

32. Організаційно-правові засади управління у сфері соціальної політики

Правові засади організації та діяльності органів управління у сфері соціальної політики. Система і структура органів управління у сфері соціальної політики. Завдання та функції органів управління у сфері соціальної політики. Міністерство соціальної політики України в системі управління в сфері соціального захисту населення, його завдання, функції, форми і методи діяльності. Адміністративно-правові засоби державного впливу у сфері соціальної політики.

33. Управління обороною і національною безпекою

Організаційно-правові засади управління обороною. Органи управління обороною. Збройні Сили України, їх види. Комплектування Збройних Сил України. Повноваження державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій у сфері оборони. Військова служба. Альтернативна (невійськова) служба.

Організаційно-правові засади управління національною безпекою. Об'єкти та суб'єкти управління в сфері національної безпеки. Державний кордон та його охорона.

34. Організаційно-правові засади управління внутрішніми справами

Правові засади організації та діяльності органів внутрішніх справ. Система і структура органів внутрішніх справ. Завдання та функції органів внутрішніх справ. Міністерство внутрішніх справ України в системі управління органами внутрішніх справ, його завдання, функції, форми і методи діяльності. Міліція України як складова частина органів внутрішніх справ. Завдання, функції, права та обов'язки міліції. Основні підрозділи міліції. Внутрішні війська.

35. Організаційно-правові засади управління закордонними справами

Поняття, ознаки та правове забезпечення управління закордонними справами. Система органів управління закордонними справами, їх завдання та функції. Міністерство закордонних справ України та його органи за кордоном. Адміністративно-правове регулювання в'їзду в Україну і виїзду з України.

36. Організаційно-правові засади управління юстицією

Органи управління юстицією. Міністерство юстиції та інші центральні органи виконавчої влади в системі органів управління юстицією. Територіальні органи управління юстицією. Основні напрямки діяльності органів управління юстицією.

4. СПИСОК ОСНОВНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Адміністративне право України: підруч. / В. М. Гарашук, В. В. Богуцький [та ін.]; за заг. ред. Ю. П. Битяка, В. М. Гарашука, В. В. Зуй. – Х.: Право, 2012. – 656 с.

Адміністративне право. Альбом схем: навч. посіб. / Ю. П. Битяк [та ін.]; Нац. ун-т “Юрид. акад. України ім. Я. Мудрого”. – Х.: Право, 2012. – 160 с.

Адміністративне право України. Акад. курс: підруч. у 2 т. / відп. ред. В. Б. Авер’янов. – К.: Юрид. думка, 2007. – Т.1. Заг. частина. – 591 с.; 2009. – Т.2. Особлива частина. – 600 с.

Адміністративне право. Загальна частина: навч. посіб. / за заг. ред. Ю. П. Битяка, В. В. Зуй. – Х.: Одиссей, 2011. – 240 с.

Колпаков В. К. Адміністративна відповідальність (адміністративно-деліктне право): навч. посіб. / В. К. Колпаков. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 256 с.

Адміністративне право України. Загальна частина. Акад. курс: підруч. / за заг. ред. О. М. Бандурки. – Х.: Золота миля, 2011. – 584 с.

Кузьменко О. В. Адміністративний процес: підруч. / О. В. Кузьменко, М. М. Тищенко. – К.: Літера ЛТД, 2002. – 288 с.

Битяк Ю. П. Державна служба в Україні: організаційно-правові засади: моногр. / Ю. П. Битяк. – Х.: Право, 2005. – 304 с.

Гарашук В. М. Контроль та нагляд у державному управлінні: моногр. / В. М. Гарашук. – Х.: Фоліо, 2002. – 176 с.

Константий О. В. Джерела адміністративного права України: моногр. / О. В. Константий. – К.: Рада, 2005. – 120 с.

Малиновський В. Я. Державне управління: навч. посіб. / В. Я. Малиновський. – 3-тє вид., доповн. та переробл. – К.: Атіка, 2009. – 608 с.

Права громадян у сфері виконавчої влади: адміністративно-правове забезпечення реалізації та захисту / за заг. ред. В. Б. Авер’янова. – К.: Наук. думка, 2007. – 587 с.

Харитонова О. І. Адміністративно-правові відносини (проблеми теорії): моногр. / О. І. Харитонова. – О.: Юрид. л-ра, 2004. – 328 с.

5. ЗАВДАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тема 1. Державне управління і виконавча влада

Самостійна робота

П л а н

1. Управління як соціальне явище.
2. Поняття та ознаки державного управління.
3. Сутність виконавчої влади.
4. Співвідношення виконавчої влади, державного управління та адміністративного права.

С п и с о к л і т е р а т у р и

Демократичні засади державного управління та адміністративне право: моногр. / Ю. С. Шемшученко, В. Б. Авер'янов, О. Ф. Андрійко [та ін.]; за заг. ред. В. Б. Авер'янова. – К.: Юрид. думка, 2010. – Гл. 1. Демократія та державне управління: питання взаємозв'язку. – С. 11-31.

Державне управління: європейські стандарти, досвід та адміністративне право: моногр. / В. Б. Авер'янов, В. А. Дерезь, А. М. Школик [та ін.]; за ред. В. Б. Авер'янова. – К.: Юстиніан, 2007. – Гл. 1. Сучасні європейські концепції державного управління. – С. 9-32.

Ославський М. І. Виконавча влада в Україні: організаційно-правові засади: навч. посіб. / М. І. Ославський – К.: Знання, 2009. – Розд. 1. Виконавча влада як гілка влади в Україні. – С. 12-23.

Тема 2. Предмет, метод і система адміністративного права

Семинарське заняття

П л а н

1. Адміністративне право як галузь права, його предмет і метод. Зв'язки адміністративного права з іншими галузями права.
2. Система адміністративного права.
3. Роль адміністративного права у становленні й розвитку незалежної правової демократичної держави Україна.

С п и с о к л і т е р а т у р и

Авер'янов В. Нова доктрина українського адміністративного права: концептуальні позиції / В. Авер'янов // Право України. – 2006. – № 5. – С. 11-17.

Авер'янов В. Значення адміністративних процедур у реформуванні адміністративного права / В. Авер'янов // Часоп. Київ. ун-ту права. – 2009. – № 3. – С. 8-14.

Мельник Р. Система вітчизняного адміністративного права та євроінтеграція України: до питання пошуку взаємозв'язку / Р. Мельник // Право України. – 2010. – № 8. – С. 116-122.

Фіночко Ф. Д. Предмет адміністративного права: дискусійна проблематика / Ф. Д. Фіночко // Вісн. АПРН України. – 2005. – № 3. – С. 113-119.

Шевелін Д. А. Диспозитивність в адміністративному праві – нові ознаки методу правового регулювання [Електрон. ресурс] – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2008-1/08sdampr.pdf> / Д. А. Шевелін // Форум права. – 2008. – № 1. – С. 453-458.

Тема 3. Адміністративно-правові норми

Семинарське заняття

П л а н

1. Поняття адміністративно-правових норм, їх структура та особливості.
2. Види адміністративно-правових норм.
3. Поняття і система джерел адміністративного права.
4. Систематизація адміністративного права.

С п и с о к л і т е р а т у р и

Вовк Ю. Проблеми кодифікації адміністративного законодавства України: історичний досвід / Ю. Вовк // Право України. – 2003. – № 12. – С. 120-122.

Коломоєць Т. О. Кодифікація адміністративно-деліктного законодавства України: реальна вимога часу (аналіз деяких пріоритетів) / Т. О. Коломоєць // Митна справа. – 2006. – № 5 (47). – С. 58-63.

Константий О. В. Поняття “правового акта державного управління” та його співвідношення з поняттям “джерела адміністративного права” / О. В. Константий // Держ. буд-во та місцеве самоврядування. – Х.: Право, 2002. – № 4. – С. 94-103.

Курило В. І. Про систему джерел адміністративного права України [Електрон. ресурс] / В. І. Курило // Юрид. вісн. – 2009. – № 2. – С. 30-33 – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/natural/Npnau/Yur/2009_2/index.html.

Тема 4. Адміністративно-правові відносини

Семинарське заняття

П л а н

1. Поняття адміністративно-правових відносин.
2. Особливості адміністративно-правових відносин.
3. Види адміністративно-правових відносин.

С п и с о к л і т е р а т у р и

Богуцький В. В. Адміністративне право України як галузь права: навч. посіб. / В. В. Богуцький, А. В. Богуцька. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – Х.: ФІНН, 2011. – С. 43-51.

Афанасьєв К. Сучасний формат адміністративних правовідносин / К. Афанасьєв // Право України. – 2008. – № 11. – С. 20-26.

Практичне заняття

П л а н

1. Суб'єкти та об'єкти адміністративно-правових відносин.
2. Підстави виникнення, зміни та припинення адміністративно-правових відносин.

З а в д а н н я

1. Громадянин В. вирішив придбати у А. автомобіль. Останній зняв з обліку автомобіль у ДАІ, після чого було укладено договір купівлі-продажу. В. звернувся до ДАІ з проханням поставити автомобіль на облік і додав до заяви всі необхідні документи. Прохання В. було задоволено.

Які правові відносини виникли в даному випадку? Чи належать вони до відносин, що становлять предмет адмініст-

ративного права? Обґрунтуйте свою відповідь, визначивши ознаки цих відносин.

2. Отримавши вищу медичну освіту, А. вирішив відкрити приватний кабінет та зайнятися медичною практикою. Він звернувся до державного реєстратора виконавчого комітету міської ради з проханням зареєструвати його як суб'єкта підприємницької діяльності. Після отримання свідоцтва про державну реєстрацію фізичної особи-підприємця А. подав до Міністерства охорони здоров'я України документи для отримання ліцензії на здійснення медичної практики.

Назвіть учасників відносин, які виникли у даній ситуації? Чи існує між ними суспільний зв'язок, якому притаманні ознаки адміністративно-правових відносин? Які це ознаки?

3. Рухаючись на своєму автомобілі, С. не помітив знаку пішохідного переходу та не пропустив пішохода. Інспектор ДАІ помітив це, зупинив транспортний засіб та склав протокол про адміністративне правопорушення. Протокол було надіслано начальнику органу внутрішніх справ (ОВС) для вирішення питання про адміністративну відповідальність С. Постановою начальника ОВС С. визнано винним у вчиненні правопорушення та накладено стягнення у вигляді штрафу.

Визначте правові відносини у вищезазначеній ситуації. Чи є рівними їх учасники? Відповідь обґрунтуйте. До якого виду адміністративно-правових відносин належать відносини, обумовлені припиненням протиправних діянь і притягненням винних до адміністративної відповідальності?

4. ТОВ "Будівельник", будучи підрядником А., звернулося до районної інспекції державного архітектурно-будівельного контролю із заявою про одержання дозволу на виконання будівельних робіт на земельній ділянці, яка належить А. Розглянувши заяву та документи, інспекція у наданні такого дозволу відмовила, мотивуючи це відсутністю документів від замовника будівництва.

Які правові відносини виникли у даній ситуації? Чи при-

таманні їм ознаки адміністративно-правових відносин? Чи відповідає відмова у видачі і дозволу на будівництво вимогам законодавства?

Список нормативно-правових актів

Про дорожній рух: Закон України від 30.06.1993 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1993. – № 31. – Ст. 338 (з наст. змін. та доповн.).

Про планування і забудову територій: Закон України від 20.04.2000 р. // Там же. – 2000. – № 31. – С. 250 (з наст. змін. та доповн.).

Про ліцензування певних видів господарської діяльності: Закон України від 01.06.2000 р. // Там же. – 2000. – № 36. – Ст. 299 (з наст. змін. та доповн.).

Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців: Закон України від 15.05.2003 р. // Там же. – 2003. – № 31-32. – Ст. 263 (з наст. змін. та доповн.).

Тема 5. Громадяни – суб'єкти адміністративного права

Практичне заняття

П л а н

1. Поняття та складові адміністративно-правового статусу громадянина.
2. Адміністративна правосуб'єктність громадянина.
3. Особливості адміністративно-правового статусу іноземців та осіб без громадянства.

З а в д а н н я

5. Громадянин Російської Федерації А. 22 січня 2012 р. прибув в Україну строком на 3 місяці до свого сина, який мешкає в м. Харкові, а 10 травня 2012 р. гр. А. був притягнутий до

адміністративної відповідальності за ст. 203 КУпАП. Через місяць Головне управління Державної міграційної служби України у Харківській обл. винесло рішення про примусове повернення А. до батьківщини впродовж 30-ти днів. Однак А. не виконав дане рішення, мотивуючи це відсутністю коштів для придбання квитка.

Які примусові заходи можуть бути застосовані до А.? Посилаючись на нормативні приписи, визначте порядок їх застосування?

6. П'ятнадцятирічний М. проживав з батьками у приватному будинку. Згодом його батьки придбали за договором купівлі-продажу квартиру. Тоді М. звернувся до ОВС із заявою про реєстрацію його місця проживання за адресою знаходження цієї квартири. У реєстрації М. було відмовлено із посиланням на те, що квартира належить батькам М., а не йому, проте М. вважав, що такою відмовою порушено його право на вільний вибір місця проживання.

Чи порушено у даній ситуації право М.? Відповідь обґрунтуйте, посилаючись на нормативні положення.

7. Журналіст газети "Місцеві новини" Р. звернувся до прокурора району із запитом про ознайомлення з офіційними документами щодо розслідування справи відносно лікаря міської лікарні про несумлінне виконання ним своїх професійних обов'язків. Журналіст вимагав надати йому відомості про особу лікаря, місце його роботи та проживання, пацієнтів, а також оперативних і слідчих дій, які були проведені по справі. Прокурор району в 15-денний термін повідомив Р., що запит підлягає задоволенню тільки в частині надання інформації про особу лікаря. Стосовно іншої інформації, то доступ сторонніх осіб до відомостей, які є таємницею слідства, чинним законодавством заборонено. Р. вважав, що такою відмовою порушено його права, передбачені Законом України "Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні".

Чи порушено у даній ситуації права Р.? Відповідь обґрунтуйте, посилаючись на нормативні положення.

Список нормативно-правових актів та літератури

Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від 22.09.2011 р. // Офіц. вісн. України. – 2011. – № 83. – Ст. 3014 (з наст. змін. та доповн.).

Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання: Закон України від 11.12.2003 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 2004. – № 15. – Ст. 232 (з наст. змін. та доповн.).

Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні: Закон України від 16.11.1992 р. // Там же. – 1993. – № 1. – Ст. 1 (з наст. змін. та доповн.).

Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р. // Там же. – 1992. – № 48. – Ст. 650 (з наст. змін. та доповн.).

Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011 р. // Там же. – 2011. – № 32. – Ст. 314 (з наст. змін. та доповн.).

Бойко І. В. Громадянин як суб'єкт адміністративно-правових відносин / І. В. Бойко // Вісн. АПРН України. – 2004. – № 1 (36). – С. 94-102.

Бойко І. В. Охорона й захист персональних даних адміністративно-правовими засобами / І. В. Бойко // Вісн. НАПРН України. – 2011. – № 4 (67). – С. 144-152.

Тема 6. Органи виконавчої влади

Семінарське заняття

П л а н

1. Поняття, ознаки та правове становище органів виконавчої влади.
2. Система та види органів виконавчої влади.
3. Правові засади відносин Президента України з органами виконавчої влади.

Список нормативно-правових актів та літератури

Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 07.10.2010 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 2011. – № 9. – Ст. 58 (з наст. змін. та доповн.).

Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17.03.2011 р. // Там же. – 2011. – № 38. – Ст. 385.

Про Раду міністрів Автономної Республіки Крим: Закон України від 16.06.2011 р. // Там же. – 2012. – № 2. – Ст. 3.

Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 09.04.1999 р. // Там же. – 1999. – № 20-21. – Ст. 190 (з наст. змін. та доповн.).

Авер'янов В. Б. Удосконалення організації та діяльності системи органів виконавчої влади з урахуванням європейських принципів і стандартів / В. Б. Авер'янов, А. А. Пухтецька // Часоп. Київ. ун-ту права. – 2010. – № 4. – С. 110-117.

Стеценко С. Г. Виконавча влада в Україні: особливості формування та повноваження у світлі конституційної реформи / С. Г. Стеценко // Адм. право і процес. – 2011. – № 2. – С. 45-48.

Практичне заняття

П л а н

1. Кабінет Міністрів України як вищий орган у системі органів виконавчої влади.
2. Центральні органи виконавчої влади, їх види.
3. Місцеві органи виконавчої влади. Відносини місцевих органів виконавчої влади з органами місцевого самоврядування.

З а в д а н н я

8. На засіданні уряду розглядався проект акта, яким визначався порядок пропуску через кордон України транспортних

засобів перевізників. У процесі обговорення документа з'ясувалося, що для запровадження зазначеного порядку необхідно вирішити питання про кількість підрозділів митних органів, які здійснюватимуть контроль у даній сфері. В результаті Кабінетом Міністрів України було прийнято два документи: одним затверджено порядок здійснення контролю, а другим – доручено Державній митній службі України забезпечити встановлення оптимальної кількості відповідних підрозділів митних органів.

Дайте юридичний аналіз ситуації. Які акти можуть бути прийняті урядом у даному випадку?

9. Указом Президента України були створені територіальні органи Міністерства юстиції України, визначено їх перелік, а також затверджено Положення про Головні управління юстиції Міністерства юстиції України в Автономній Республіці Крим, в областях, містах Києві та Севастополі. У цьому Положенні встановлено підпорядкованість цих органів безпосередньо Кабінету Міністрів України.

Зробіть юридичний аналіз ситуації. Визначте порядок створення міністерств, інших центральних органів виконавчої влади та їх територіальних органів.

10. Голова Державної санітарно-епідеміологічної служби України видав наказ, яким затвердив Порядок проведення профілактичних щеплень в Україні. Міністр охорони здоров'я України скасував цей наказ, посилаючись на те, що згідно з Положенням про Міністерство охорони здоров'я України до повноважень Міністерства належить затвердження державних санітарно-епідеміологічних та санітарно-протиепідемічних правил і норм.

Чи законно вчинив міністр? Хто уповноважений скасовувати акти центральних органів виконавчої влади?

11. Громадянин К. звернувся до голови районної державної адміністрації зі скаргою на бездіяльність селищного голови. У скарзі К. відзначав, що він 3 місяці тому подав до селищ-

ного голови заяву про організацію регулярного безкоштовного підвезення до навчального закладу і додому школярів, які мешкають у селі. Від селищного голови К. відповіді не отримав. Голова районної державної адміністрації повідомив К., що селищна рада та її голова не підпорядковуються районній державній адміністрації, а тому він не має повноважень розглядати такі скарги.

Проаналізуйте ситуацію та підготуйте юридично обґрунтовану відповідь на скаргу К.

Список нормативно-правових актів та літератури

Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 07.10.2010 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 2011. – № 9. – Ст. 58 (з наст. змін. та доповн.).

Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17.03.2011 р. // Там же. – 2011. – № 38. – Ст. 385 (з наст. змін. та доповн.).

Про звернення громадян: Закон України від 02.10.1996 р. // Там же. – 1996. – № 47. – Ст. 256 (з наст. змін. та доповн.).

Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 09.04.1999 р. // Там же. – 1999. – № 20-21. – Ст.190 (з наст. змін. та доповн.).

Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р. // Там же. – 1997. – № 24. – Ст. 170 (з наст. змін. та доповн.).

Про затвердження Типового положення про територіальні органи міністерства та іншого центрального органу виконавчої влади: постанова Кабінету Міністрів України від 25.05.2011 р. // Офіц. вісн. України. – 2011. – № 41. – Ст.1677.

Положення про Міністерство охорони здоров'я України: затв. Указом Президента України від 13.04.2011 р. // Там же. – № 12. – Ст. 45.

Соловйова О. М. Організаційно-правові засади формування і діяльності відділів та управлінь місцевої державної адміністрації: моногр. / О. М. Соловйова. – Х.: Право, 2006. – С. 7-51.

Тема 7. Органи місцевого самоврядування

Самостійна робота

П л а н

1. Адміністративно-правовий статус органів місцевого самоврядування.
2. Власні та делеговані повноваження органів місцевого самоврядування, їх характер та співвідношення.

Список нормативно-правових актів та літератури

Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1997. – № 24. – Ст. 170 (з наст. змін. та доповн.).

Трачук П. А. Поняття місцевої публічної влади: сутність, зміст та форма / П. А. Трачук // Часоп. Київ. ун-ту права. – 2011. – № 1. – С. 94-98.

Юрковська Л. Г. Основні етапи становлення та розвитку органів самоорганізації населення в незалежній Україні / Л. Г. Юрковська // Право і суспільство. – 2011. – № 1. – С. 99-105.

Тема 8. Державні службовці

Семінарське заняття

П л а н

1. Державна служба: поняття, принципи та види.
2. Правове регулювання державної служби.
3. Державні службовці: поняття та види.
4. Правовий статус державних службовців.

Список нормативно-правових актів та літератури

Про державну службу: Закон України від 16.12.1993 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1993. – № 52. – Ст.490 (з наст. змін. та доповн.).

Про засади запобігання і протидії корупції : Закон України від 07.04.2011 р. // Там же. – 2011. – № 40. – Ст. 404 (з наст. змін. та доповн.).

Державна служба у сфері виконавчої влади: зміст і стратегія реформування // Виконавча влада і адміністративне право / за заг. ред. В. Б. Авер'янова. – К.: Ін Юре, 2002. – С. 331-418.

Матюхіна Н. П. Формування та розвиток вищого корпусу державної служби як один із пріоритетів державної політики у сфері державної служби / Н. П. Матюхіна // Особистість. Суспільство. Право. – Полтава, 2012. – С. 234-239.

Кравченко О. О. Управління державною службою в Україні: на шляху до вдосконалення / О. О. Кравченко. – Сімферополь: Крим. письменник, 2010. – С. 1-34, 59-71.

Ярчук О. Патронатна служба в органах державної влади України / О. Ярчук // Право України. – 2005. – № 2. – С. 67-69.

Практичне заняття

П л а н

1. Проходження державної служби: поняття й стадії.
2. Особливості дисциплінарної відповідальності державних службовців.

З а в д а н н я

12. Громадянин П. подав документи до конкурсної комісії на заняття посади керівника Головної аналітичної служби Адміністрації Президента України. Конкурсна комісія зажадала від П. відомості про його доходи і зобов'язання фінансового

характеру та вклади в банках членів його сім'ї. Громадянин П. відмовився надати таку інформацію, посилаючись на недоторканість особистого життя й таємницю вкладів. Конкурсна комісія відмовила П. у розгляді його документів.

Проаналізуйте відповідні правові норми та обґрунтуйте свою точку зору щодо законності рішення комісії.

13. В одному з управлінь Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України проводилась атестація державних службовців. Державним службовцем К. і Т. про проведення їх атестації було повідомлено за 5 днів до засідання атестаційної комісії.

На засіданні атестаційної комісії, яка складалася з двох членів – голови та секретаря, було прийнято рішення про невідповідність К. і Т. займаним посадам. За наказом міністра К. і Т. звільнено з займаних посад як таких, що “не пройшли атестацію”.

Дайте юридичний аналіз ситуації. Чи законне рішення міністра про звільнення К. і Т.? В якому порядку проводиться атестація державних службовців? Куди К. і Т. можуть звернутися за захистом своїх прав?

14. Заступник голови районної державної адміністрації І., повертаючись увечері додому на власному автомобілі, здійснив наїзд на пішохода, завдавши йому тяжкі тілесні ушкодження. Розпорядженням голови районної державної адміністрації на час проведення районним відділом внутрішніх справ дослідчої перевірки І. було відсторонено від виконання повноважень за посадою.

Чи законне розпорядження голови районної державної адміністрації? Відповідь обґрунтуйте, посилаючись на правові норми.

15. Громадянина А. було призначено начальником управління економіки обласної державної адміністрації. Через місяць розпорядженням голови обласної державної адміністрації А. було звільнено із займаної посади, оскільки з'ясувалось, що він є двоюрідним братом свого заступника.

Чи законно звільнено А.? Розберіться у даній ситуації.

Список нормативно-правових актів

Про державну службу: Закон України від 16.12.1993 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1993. – № 52. – Ст.490 (з наст. змін. та доповн.).

Положення про проведення атестації державних службовців: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 28.12.2000 р. // Офіц. вісн. України. – 2001. – № 1-2. – Ч. 1. – Ст. 27 (з наст. змін. та доповн.).

Порядок проведення службового розслідування стосовно осіб, уповноважених на виконання функцій держави або органів місцевого самоврядування: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 13.06.2000 р. // Там же. – 2000. – № 24. – Ст. 1004 (з наст. змін. та доповн.).

Порядок проведення конкурсу на заміщення вакантних посад державних службовців: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 15.02.2002 р. // Там же. – 2002. – № 8. – Ст. 351 (з наст. змін. та доповн.).

Тема 9. Бюджетні організації

Самостійна робота

П л а н

1. Поняття та види бюджетних організацій.
2. Правові засади діяльності бюджетних організацій.
3. Порядок створення та припинення діяльності бюджетних організацій.
4. Адміністративно-правовий статус керівника бюджетної організації.

Список нормативно-правових актів

Основи законодавства України про культуру: Закон України від 14.02.1992 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1992. – № 21. – Ст. 294 (з наст. змін. та доповн.).

Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України від 19.11.1992 р. // Там же. – 1993. – № 4. – Ст. 19 (з наст. змін. та доповн.).

Положення про порядок створення, реорганізації і ліквідації навчально-виховних закладів: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 05.04.1994 р. // ЗП Уряду України. – 1994. – № 8. – Ст. 196 (з наст. змін. та доповн.).

Положення про державний вищий навчальний заклад: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 05.09.1996 р. // Там же. – 1996. – № 17. – Ст. 483 (з наст. змін. та доповн.).

Тема 10. Об'єднання громадян – суб'єкти адміністративного права

Самостійна робота

П л а н

1. Поняття та види об'єднань громадян.
2. Адміністративно-правовий статус об'єднань громадян.
3. Відповідальність за порушення законодавства про об'єднання громадян.

Список нормативно-правових актів та літератури

Про свободу совісті та релігійні організації: Закон України від 23.04.1991 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1991. – № 25. – Ст. 283 (з наст. змін. та доповн.).

Про об'єднання громадян: Закон України від 16.06.1992 р. // Там же. – 1992. – № 34. – Ст. 504 (з наст. змін. та доповн.).

Про політичні партії в Україні: Закон України від 05.04.2001 р. // Там же. – 2001. – № 23. – Ст. 118 (з наст. змін. та доповн.).

Запорожець І. Законодавство України про об'єднання

громадян потребує удосконалення / І. Запорожець // Юрид. Україна. – 2008. – № 10. – С. 4-8.

Романюк О. І. Громадяни та релігійні об'єднання як суб'єкти адміністративно-правових відносин у сфері свободи совісті / О. І. Романюк // Экономика и право. – 2004. – № 1. – С. 107-111.

Семьоркіна О. Порядок виконання Мін'юстом України контрольних повноважень у сфері діяльності об'єднань громадян (з досвіду роботи) / О. Семьоркіна, Н. Кропельницька // Право України. – 2008. – № 3. – С. 129-132.

Тема 11. Функції державного управління, їх види

Самостійна робота

П л а н

1. Поняття функцій державного управління.
2. Види функцій державного управління.

С п и с о к л і т е р а т у р и

Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 07.10.2010 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 2011. – № 9. – Ст. 58 (з наступ. змін та доповн.).

Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17.03.2011 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 2011. – № 38. – Ст. 385 (з наступ. змін та доповн.).

Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 09.04.1999 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1999. – № 20-21. – Ст. 190 (з наступ. змін та доповн.).

Кравцова Т. М. Дослідження видів функцій державного управління та їх значення у процесі державно-управлінської діяльності [Електрон. ресурс] / Т. М. Кравцова, Г. В.Калініченко // Форум права. – 2011. – № 1. – С. 522-527. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2011-1/11ktdud.pdf>

Мацелик Т. О. Функції органів виконавчої влади: окремі питання [Електрон. ресурс] / Т. О. Мацелик // Наук. вісн. КНУВС. – 2010. – № 1. – С. 54-61. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Nvknivs/2010_1/matseluk.htm.

Т е м а 12. Форми державного управління

П р а к т и ч н е з а н я т т я

П л а н

1. Поняття форм державного управління, їх види.
2. Види правових актів державного управління та вимоги до них.
3. Порядок прийняття правових актів управління, їх дія.

З а в д а н н я

16. Статтею 52 Податкового кодексу України передбачено, що за зверненням платників податків контролюючі органи надають безоплатно консультації з питань практичного використання окремих норм податкового законодавства. Пункт 52.2. вказаної статті встановлює, що податкова консультація має індивідуальний характер і може використовуватися виключно платником податків, якому її надано.

Наказом Державної податкової служби України від 16 лютого 2012 р.

№ 126 затверджено Узагальнюючу податкову консультацію щодо окремих питань оподаткування туроператорської та турагентської діяльності.

Дайте юридичний аналіз ситуації. Яка форма управлінської діяльності обрана у даному випадку Державною податковою службою України?

17. Голова обласної державної адміністрації видав розпорядження, яким встановив, що звіт про виконання адмініст-

рацією делегованих повноважень має надаватися відповідній раді один раз на 2 роки. Прокурор області опротестував це розпорядження та вимагав його скасувати.

Одночасно через ненадання звіту про виконання делегованих повноважень у поточному році обласна рада висловила недовіру голові облдержадміністрації, на підставі чого, Президент України прийняв відставку голови обласної державної адміністрації.

Чи законні дії зазначених суб'єктів? Дайте юридичний аналіз ситуації. Охарактеризуйте форми управлінської діяльності, використані у даному випадку.

18. Міністерство юстиції України наказом затвердило Порядок особистого прийому громадян у Державній службі України з питань захисту персональних даних (ДСЗПД України). З метою оптимізації процедури особистого прийому громадян та забезпечення громадського порядку в приймальні ДСЗПД України, Голова служби видав наказ, яким встановив, що вхід громадян до приймальні ДСЗПД України має здійснюватися за перепустками встановленого зразку. З метою виготовлення бланків перепусток, ДСЗПД України уклала договір з друкарнею.

Чи законні дії зазначених суб'єктів? Які форми управлінської діяльності, використані у даному випадку.

19. Голова Чугуївської районної державної адміністрації провів нараду з питань дотримання вимог Закону України “Про звернення громадян”. За результатами наради видано розпорядження голови райдержадміністрації про проведення перевірки стану роботи з розгляду звернень громадян на комунальних підприємствах, розташованих на території Харківської області.

Чи законні дії голови райдержадміністрації? Які форми управлінської діяльності були застосовані у даному випадку? Дайте юридичний аналіз ситуації.

Список нормативно-правових актів та літератури

Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17.03.2011 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 2011. – № 38. – Ст. 385 (з наступ. змін та доповн.).

Про затвердження Порядку особистого прийому громадян у Державній службі України з питань захисту персональних даних: Наказ Міністерства юстиції України від 19.12.2011 р. // Офіц. вісн. України. – 2011. – № 100. – Ст. 3685.

Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1997. – № 24. – Ст. 170 (з наступ. змін. та доповн.).

Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 09.04.1999 р. // Там же. – 1999. – № 20-21. – Ст. 190 (з наступ. змін. та доповн.).

Про Положення про Державну службу України з питань захисту персональних даних: Указ Президента України від 06.04.2011 р. // Офіц. вісн. України. – 2011. – № 28. – Ст. 1160.

Податковий кодекс України // Там же. – 2010. – № 92. – Ст. 3248 (з наступ. змін. та доповн.).

Правові акти управління як провідна форма реалізації повноважень органів виконавчої влади // Виконавча влада і адмін. право / за заг. ред. В. Б. Авер'янова. – К.: Ін Юре, 2002. – С. 284-289.

Кубко Є. Б. Про деякі аспекти природи адміністративно-правових договорів / Є. Б. Кубко, І. Л. Самсон // Вісн. Верхов. Суду України. – 2010. – № 4. – С. 44-48.

Тема 13. Адміністративно-правові методи

Практичне заняття

П л а н

1. Поняття адміністративно-правових методів, їх види.
2. Поняття і риси адміністративного примусу.
3. Класифікація заходів адміністративного примусу.

З а в д а н н я

20. Інспектор державної пожежної охорони проводив перевірку дотримання правил пожежної безпеки у супермаркеті ТОВ “Сніг” і виявив низку порушень. Зокрема, недотримання вимог щодо обладнання торговельного залу, а також відсутність запасного виходу створило загрозу виникнення пожежі та перешкоджатиме евакуації людей. За результатами перевірки директоріві ТОВ “Сніг” було направлено припис про усунення виявлених порушень, а також припинено роботу супермаркета. Директор звернувся зі скаргою до прокурора району. На його думку, слід встановити винуватих у недотриманні правил протипожежної безпеки й притягнути їх до відповідальності, а не створювати умови, за яких юридична особа несе збитки.

Дайте мотивовану відповідь на скаргу. Охарактеризуйте заходи адміністративного примусу, які були застосовані в даній ситуації.

22. У зв'язку з поширенням у місті захворювання на кір в медичних закладах робили профілактичні щеплення всім громадянам віком до 50 років. Однак В. відмовився від щеплення, вважаючи це справою добровільною. Лікар попередив його, що щеплення може бути зроблено примусово. Будучи впевненим у тому, що примус можливий лише у разі вчинення правопорушення, В. звернувся до управління охорони здоров'я з проханням роз'яснити йому порядок проведення профілактичних щеплень.

Проаналізуйте ситуацію та підготуйте юридично обґрунтовану відповідь на звернення В.

23. Відносно Ф., який відбув покарання у виді позбавлення волі, було встановлено адміністративний нагляд, Ф. проживав у кімнаті приватного будинку, яку наймав у його власника – Т.

Коли до помешкання Ф. завітав дільничний інспектор, Ф. відмовився його впускати, мотивуючи це тим, що на такі дії необхідно отримати згоду власника будинку.

Чи може працівник міліції застосовувати примус у даній ситуації? Якщо так, то які примусові заходи можуть бути застосовані? Що буде підставою для їх застосування?

Відповідь обґрунтуйте, посилаючись на нормативні положення.

24. Без дозволу компетентних органів С. побудував біля будинку гараж. За самовільне будівництво адміністративна комісія наклала на нього штраф і винесла рішення про знесення гаражу.

Яка юридична природа заходів, застосованих до С?

25. Громадянин Н., який учинив дрібне хуліганство, був затриманий працівником міліції за допомогою співробітника митної служби, який проходив поряд. Працівник міліції вдягнув на нього наручники та наніс йому удар гумовою палицею за те, що той відмовився сідати в патрульну машину.

Визначте правомірність дії працівника міліції. Якщо ви дійдете висновку, що вони неправомірні, складіть проект скарги. Що б змінилось у ситуації за умови, що палицю й наручники застосував співробітник митної служби?

Список нормативно-правових актів та літератури

Про міліцію: Закон України від 20.12.1990 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1991. – №4. – Ст. 20 (з наст. змін. та доповн.).

Про пожежну безпеку: Закон України від 17.12.1993 р. // Там же. – 1994. – №5. – Ст. 21 (з наст. змін. та доповн.).

Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення: Закон України від 24.02.1994 р. // Там же. – 1994. – №27. – Ст. 218 (з наст. змін. та доповн.).

Про захист населення від інфекційних хвороб: Закон України від 06.04.2000 р. // Там же. – 2000. – № 29. – Ст. 228 (з наст. змін. та доповн.).

Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з

місць позбавлення волі: Закон України від 01.12.1994 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1994. – №52. – Ст. 455 (з наст. змін. та доповн.).

Правила застосування спеціальних засобів при охороні громадського порядку: затв. постановою Ради Міністрів УРСР від 27.02.1991 р. // Зб. постанов Уряду УРСР. – 1991. – № 3. – Ст. 18 (з наст. змін. та доповн.).

Комзюк А. Т. Адміністративний примус: деякі загальні проблеми дослідження та правового регулювання в контексті забезпечення прав людини / А. Т. Комзюк // Право України. – 2004. – № 4. – С. 46-49.

Коломоєць Т. О. Адміністративний примус у публічному праві України: теорія, досвід та практика реалізації: моногр. / Т. О. Коломоєць. – Запоріжжя: Поліграф, 2004. – 404 с.

Тема 14. Поняття та основні риси адміністративної відповідальності, її законодавчі основи

Семинарське заняття

П л а н

1. Поняття та основні риси адміністративної відповідальності, її відмінність від інших видів юридичної відповідальності.
2. Законодавство про адміністративні правопорушення, його особливості і місце у системі національного законодавства.
3. Законодавчі основи адміністративної відповідальності.

Список нормативно-правових актів та літератури

Кодекс України про адміністративні правопорушення: станом на 25 листоп. 2011 р. / упоряд.: Ю. П. Битяк, В. В. Зуй, Я. С. Рябченко. – Х.: Право, 2011. – 280 с. (з наст. змін. та доповн.).

Колпаков В. Адміністративна відповідальність: сутність, поняття і підстави / В. Колпаков // Вісн. прокуратури. – 2003. – № 6. – С. 75-79.

Матіос А. Зміст та сутність адміністративної відповідальності / А. Матіос // Право України. – 2006. – № 2. – С. 9-12.

Матіос А. В. Адміністративна відповідальність посадових осіб: моногр. / А. В. Матіос. – К.: Знання, 2007. – 223 с.

Тема 15. Адміністративне правопорушення, його склад

Практичне заняття

П л а н

1. Поняття адміністративного правопорушення, його ознаки.
2. Склад адміністративного правопорушення.

З а в д а н н я

26. За рішенням державного інспектора рибоохорони П. було притягнуто до адміністративної відповідальності за порушення правил рибальства. У постанові про накладення адміністративного стягнення зафіксовано, що П. незаконним способом, використовуючи сітку, ловив рибу у ставку, орендованому ТОВ “Світанок”. Через 15 днів прокурор опротестував дану постанову. У протесті зазначено, що П. повинен відповідати за дрібне викрадення чужого майна.

Порівняйте склади правопорушень, про які йдеться у завданні, та висловіть свою точку зору щодо обґрунтованості позиції прокурора.

27. Відносно С, який досяг 18 років складений протокол про адміністративне правопорушення, передбачене ч. 1 ст. 130 КУпАП, у зв'язку з тим, що він 17 листопада 2011 р. о 09 год 10 хв

на 467 км автодороги О.-М.-Н. керував мотоблоком “Салют” без реєстраційного номера та ознаками алкогольного сп’яніння. Даний факт було виявлено та зафіксовано інспектором ДАІ, однак С відмовився їхати у медичний заклад для проходження огляду на стан сп’яніння.

Проаналізуйте ситуацію та визначте, чи буде у даному випадку нести відповідальність С. Охарактеризуйте дії С., якщо б він керував транспортним засобом і завдав шкоди іншому учаснику дорожнього руху та зазначена шкода не перевищувала 10 тис грн. Складіть проект свєропротоколу за встановленою формою з посиланнями на необхідні нормативні акти.

28. Сімнадцятирічний С. та дванадцятирічний К., які їхали в трамваї разом зі своїм батьком, не заплатили за проїзд. Факт безквиткового проїзду виявив контролер комунального підприємства “Міськелектротранспорт” і запропонував С. та К. сплатити штраф на місці вчинення правопорушення. Вони зробити це, посилаючись на те, що не мають грошей і взагалі не можуть нести відповідальності, адже не досягли віку, з якого вона настає.

Проаналізуйте ситуацію та визначте, хто у даному випадку має нести відповідальність. З якого віку настає адміністративна відповідальність? Які особливості притягнення до адміністративної відповідальності неповнолітніх осіб?

29. Громадянин Т. був залучений до участі у провадженні в справі про дрібне хуліганство як свідок. При розгляді справи в суді Т. відмовився давати пояснення, посилаючись на те, що він нічого не пам’ятає. Судовий розпорядник склав протокол про вчинення Т. правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 185³ КУпАП. Суддя розглянув справу стосовно Т. і наклав на правопорушника штраф у розмірі 10 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Чи відповідає закону постанова, ухвалена суддею стосовно Т.? Відповідь обґрунтуйте.

Список нормативно-правових актів та літератури

Кодекс України про адміністративні правопорушення: станом на 25 листоп. 2011 р. / упоряд.: Ю. П. Битяк, В. В. Зуй, Я. С. Рябченко. – Х.: Право, 2011. – 280 с. (з наст. змін. та доповн.).

Про тваринний світ: Закон України від 13.12.2001 р. // Відом. Верхов. Ради України. 2002. – № 14. – Ст. 97.

Порядок здійснення любительського і спортивного рибальства: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 18.07.1998 р. // Офіц. вісн. України. – 1998. – № 29. – С. 67.

Про Правила дорожнього руху: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 10.10.2001 р. // Там же. – 2001. – № 41. – С. 35.

Кириленко Є. Співвідношення заходів державного примусу, адміністративної та інших видів юридичної відповідальності / Є. Кириленко, О. Тунтула // Вісн. прокуратури. – 2010. – № 11. – С. 99-103.

Коліушко І. Поняття адміністративної відповідальності та адміністративного правопорушення в сучасному українському праві / І. Коліушко, О. Банчук // Право України. – 2008. – № 4. – С. 31-37.

Колпаков В. К. Адміністративне правопорушення (проступок): поняття і співвідношення з іншими деліктами / В. К. Колпаков // Підприємництво, госп-во і право. – 2003. – № 7. – С. 47-51.

Тема 16. Система та види адміністративних стягнень. Правила і строки накладення адміністративних стягнень

Практичне заняття

П л а н

1. Цілі адміністративних стягнень, їх види.
2. Заходи впливу, що застосовуються до неповнолітніх. Особливості адміністративної відповідальності неповнолітніх.

3. Загальні правила і строки накладення адміністративних стягнень.

З а в д а н н я

30. 14 лютого 2012 р. інспектор ДАІ зупинив транспортний засіб, яким керував М., за перевищення обмежень швидкості руху. Під час складання протоколу, інспектор вирішив перевірити водія на стан алкогольного сп'яніння. Після проведення огляду з використанням спеціальних засобів було встановлено наявність у крові 0,25 проміле алкоголю. Інспектор склав протокол про вчинення М. адміністративних правопорушень, передбачених ч. 3 ст. 122 і ч. 1 ст. 130 Кодексу України про адміністративні правопорушення та відправив його до суду.

14 травня 2012 р. суд, розглянувши матеріали адміністративної справи, виніс постанову про притягнення М. до адміністративної відповідальності у вигляді позбавлення права керування транспортними засобами строком на три роки.

Визначте правомірність дій працівника міліції. Чи законне рішення суду? Як Ви вважаєте, чи є підстави для оскарження постанови суду? Охарактеризуйте порядок накладення стягнення при вчинення двох та більше адміністративних правопорушень.

31. Громадянин А. вигулював свого собаку на території дитячого садочка. Дільничний інспектор склав стосовно А. протокол про вчинення ним правопорушення, відповідальність за яке передбачена ч. 1 ст. 154 КУпАП. Рішенням адміністративної комісії при виконкомі міської ради на А. накладено штраф у розмірі одного неоподаткованого мінімуму доходів громадян.

Через три місяці після сплати штрафу суддя розглянув справу про вчинення А. правопорушення, відповідальність за яке передбачена ч. 2 ст. 154 КУпАП. Постановою судді на А. накладено штраф у розмірі п'яти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Чи законні рішення, ухвалені стосовно А.? Відповідь обґрунтуйте, посилаючись на нормативні положення.

32. 15 лютого 2012 р. був складений протокол про вчинення В., 1996 року народження, адміністративного правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 44 КУпАП, а 18 квітня 2012 р. В. був притягнутий до адміністративної відповідальності у вигляді громадських робіт строком на 20 год. Захисник В. не погодився з рішенням суду, а в апеляційній скарзі зазначив, що В. є неповнолітнім, тому до нього не може бути застосовано стягнення у вигляді громадських робіт, оскільки це перешкоджатиме його навчанню у школі.

Чи правомірно судом було застосовано стягнення у вигляді громадських робіт? Відповідь обґрунтуйте.

33. Громадянка О. два рази на тиждень здійснювала на продовольчому ринку м. Харкова продаж молока та молочних продуктів з особистого підсобного господарства. При перевірці дотримання суб'єктами торгівлі на ринку санітарно-ветеринарних вимог 1 березня 2012 р. головний державний інспектор ветеринарної медицини виявив відсутність у О. висновків ветеринарно-санітарної експертизи. Цього ж дня, керуючись положеннями ст. 258 КУпАП, виніс щодо О. постанову про притягнення її до відповідальності за вчинення правопорушення, передбаченого ст. 107 КУпАП, та наклав стягнення у вигляді штрафу у розмірі 10 неоподаткованих мінімумів доходів громадян. Однак О. не погодилася з рішенням інспектора, у зв'язку з чим звернулася зі скаргою до інспектора ветеринарної медицини. В ній вона зазначила, що займалася продажем не на постійній основі, в неї була особиста медична книжка та їй потрібні кошти, щоб утримувати 10-ти місячну дитину.

Визначте законність постанови про накладення на О. штрафу? Чи є підстави для її скасування? Обґрунтуйте свою позицію щодо рішення по цій справі. Які обставини враховуються під час накладення стягнення?

34. Рішенням виконавчого комітету міської ради від 10 лютого 2010 р. на гр. Ф., якому на момент вчинення правопорушення виповнилося 16 років, накладено штраф за завідомо неправдивий виклик міліції. У протоколі засідання виконавчого

комітету зазначено, що інтереси неповнолітнього Ф. під час розгляду справи представляв його батько. Останній пояснив, що його син дійсно 1 грудня 2009 р. вчинив дане правопорушення. Однак Ф. навчається у школі, самостійного заробітку не має, а тому він як батько порушника згоден сплатити штраф у розмірі, що буде встановлений рішенням комітету.

Чи законне рішення виконавчого комітету міської ради? Відповідь обґрунтуйте, посилаючись на нормативні положення.

С п и с о к н о р м а т и в н о - п р а в о в и х а к т і в т а л і т е р а т у р и

Кодекс України про адміністративні правопорушення: станом на 25 листопада 2011 року / упоряд.: Ю.П. Битяк, В.В. Зуй, Я.С. Рябченко. – Х.: Право, 2011. – 280 с. (з наст. змін. та доповн.).

Про ветеринарну медицину: Закон України від 25.06.1992 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1992. – № 36. – Ст. 531.

Про безпечність та якість харчових продуктів: Закон України від 23.12.1997 р. // Офіц. вісн. України. – 1998. – № 3. – Ст. 75.

Про правила дорожнього руху: Постанова Кабінету Міністрів України від 10.10.2001 р. // Там же. – 2001. – № 41. – Ст. 1852.

Про затвердження Порядку направлення водіїв транспортних засобів для проведення огляду з метою виявлення стану алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції, і проведення такого огляду: постанова Кабінету Міністрів України від 17.12.2008 р. // Там же. – 2008. – № 98. – Ст. 3241.

Хорошак Н. Адміністративні стягнення за законодавством України: моногр. / Н. Хорошак. – К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2004. – 172 с.

Червякова О. Актуальні питання забезпечення прав

громадян, підданих адміністративному арешту / О. Червякова // Право України. – 2006. – № 2. – С. 35-37.

Т е м а 17. Дисциплінарна відповідальність за адміністративним правом

П р а к т и ч н е з а н я т т я

П л а н

1. Поняття, сутність та підстави дисциплінарної відповідальності.
2. Співвідношення дисциплінарної та адміністративної відповідальності.

З а в д а н н я

35. 5 березня 2010 р. державний службовець С. був звільнений із займаної посади за прогул на підставі п. 4 ст. 40 КЗпП України. Зі слів С., прогул справді мав місце 20 грудня 2009 р., але був зумовлений участю С. у гасінні пожежі. З огляду на надані пояснення, у грудні С. не був притягнутий до дисциплінарної відповідальності.

Новий керівник державного органу, де С. перебував на службі, призначений на посаду 25 лютого 2010 р., питання про прогул порушив повторно і застосував до С. дисциплінарне стягнення у вигляді звільнення.

Наказ про його звільнення С. вирішив оскаржити, вважаючи його незаконним, прийнятим на підставі нормативного акта, дія якого на нього, як на державного службовця, не поширюється.

До яких органів С. може звернутися з даною скаргою? Дайте юридичну оцінку ситуації та складіть проект скарги за встановленою формою з посиланням на необхідні нормативні акти.

36. Заступник голови обласної державної адміністрації С. систематично порушував встановлені терміни розгляду звернень громадян за що його було попереджено про неповну службу відповідність. Після чого С. звернувся в прокуратуру з проханням винести протест на незаконний на його думку наказ про застосування до нього зазначеного дисциплінарного впливу, вважаючи його незаконним, прийнятим на підставі нормативного акта, дія якого на нього як на державного службовця не поширюється.

Чи має право С. звернутися з даною скаргою в прокуратуру? Дайте юридичну оцінку ситуації та складіть проект скарги за встановленою формою з посиланнями на необхідні нормативні акти.

37. Прокурор Запорізької природоохоронної прокуратури гр. Ф. 1 грудня 2012 р. порушив ст. 16 Закону України “Про засади запобігання і протидії корупції”, а саме відмовив одному із засобів масової інформації в наданні екологічної інформації про стан довкілля, надання якої передбачено правовими актами. Керівник цього засобу масової інформації поскаржився, на його думку, на неправомірні дії прокурора гр. Ф. до прокуратури Запорізької області. Останній після ознайомлення з матеріалами справи й отримання пояснень від порушника видав наказ про накладення дисциплінарного стягнення на Ф. у виді звільнення. 30 січня 2013 р. гр. Ф. оскаржив Генеральному прокурору України наказ про його звільнення. У скарзі він не заперечував факту вчинення правопорушення, однак оспорював можливість застосування дисциплінарного стягнення за скоєння адміністративного правопорушення.

Визначте законність наказу прокурора району про звільнення Ф. Обґрунтуйте свою позицію щодо можливості задоволення скарги Ф.

38. Державний інспектор з пожежного нагляду наклав на військовослужбовця К. штраф у розмірі трьох неоподатковуваних мінімумів доходів громадян за грубе порушення правил пожежної безпеки. У постанові про накладення штрафу зазна-

чалоя, що К. у своїй квартирі збудував камін та розташував вихід димового ходу у вікні.

Чи законні дії інспектора з пожежного нагляду? У якому порядку може бути притягнутий до відповідальності військовослужбовець К. та які примусові заходи можуть бути до нього застосовані?

Список нормативно-правових актів та літератури

Дисциплінарний статут прокуратури України: затв. постановою Верховної Ради України від 06.11.1991 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1992. – № 4. – Ст. 15 (з наст. змін. та доповн.).

Дисциплінарний статут Збройних Сил України: затв. Законом України від 24.03.1999 р. // Там же. – 1999. – № 22-23. – Ст. 197 (з наст. змін. та доповн.).

Венедіктов В. С. Критерії розмежування адміністративної та дисциплінарної відповідальності / В. С. Венедіктов // Пробл. систематизації законодавства України про адміністрат. Правопорушення: у 2-х ч. – Сімферополь, 2006. – Ч. 1. – С. 17-23.

Серета О. Підстави дисциплінарної відповідальності прокурорів / О. Серета // Вісн. прокуратури. – 2011. – № 1. – С. 76-79.

Фролова О. Г. Актуальні питання відповідальності у сфері службової діяльності: навч. посіб. / О. Г. Фролова. – Х.: Харк. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна, 2006. – 24 с.

Тема 18. Адміністративний процес: зміст і загальні риси

Семинарське заняття

П л а н

1. Поняття, зміст і риси адміністративного процесу.
2. Принципи адміністративного процесу.
3. Суб'єкти адміністративного процесу.

Список літератури

Кузьменко О. В. Адміністративний процес: сутність та структура / О. В. Кузьменко // Право України. – 2003. – № 2. – С. 22-26.

Перепелюк В. Г. Адміністративний процес: навч. посіб. / В. Г. Перепелюк. – 2-ге вид., зі змін. та доповн. – К.: Центр навч. л-ри, 2004. – С. 5-33, 158-184.

Тема 19. Структура адміністративного процесу. Види проваджень в адміністративних справах

Практичне заняття

П л а н

1. Структура адміністративного процесу.
2. Провадження в адміністративних справах, їх види.
3. Адміністративна юрисдикція: поняття і риси.

З а в д а н н я

39. Наказом Міністерства юстиції України повернуто без державної реєстрації наказ Міністерства внутрішніх справ (МВС) України “Про затвердження Інструкції з оформлення працівниками ДАІ МВС України матеріалів про адміністративні порушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху” у зв’язку з тим, що разом із наказом, поданим на реєстрацію, не надано відомостей про чинні акти з цього питання, інформацію про строки приведення їх у відповідність з новим актом, а також про акти, що втрачають чинність у зв’язку з прийняттям останнього.

Зробіть юридичний аналіз ситуації. Назвіть та охарактеризуйте стадії провадження з реєстрації нормативно-правових актів міністерств та інших органів виконавчої влади.

40. Громадянин І. звернувся із клопотанням про зміну імені до відділу реєстрації актів цивільного стану за місцем постійного проживання. При зверненні І. пред'явив свій паспорт та квитанцію про сплату державного мита.

Через чотири місяці від дати звернення І. отримав листа за підписом керівника відділу реєстрації актів цивільного стану, в якому повідомлялося, що заявлене клопотання не розглядалося, оскільки втрачено запис про народження заявника.

Зробіть юридичний аналіз ситуації. Чи порушив у даному випадку представник влади закон? Назвіть та охарактеризуйте стадії провадження з реєстрації зміни імені.

41. Сімнадцятирічний Ф. надіслав до виконавчого комітету міської ради листа, в якому просив зареєструвати його як підприємця. До свого звернення Ф. додав: заповнену реєстраційну картку на проведення державної реєстрації фізичної особи-підприємця; копію довідки про включення заявника до Державного реєстру фізичних осіб-платників податків та інших обов'язкових платежів; документ, що підтверджує внесення реєстраційного збору за проведення державної реєстрації фізичної особи-підприємця; нотаріально посвідчену письмову згоду батьків на зайняття Ф. підприємницькою діяльністю.

У проведенні державної реєстрації Ф. було відмовлено. В листі за підписом міського голови зазначалося, що Ф. не може бути зареєстрований як підприємець, оскільки на момент звернення із відповідним проханням він не досяг повноліття.

Дайте юридичний аналіз ситуації. Хто уповноважений вирішувати питання про реєстрацію суб'єктів підприємницької діяльності? Як у даному випадку вправі діяти Ф.?

42. ТОВ "Контакт" звернулося до Міністерства соціальної політики України із заявою про видачу ліцензії на провадження господарської діяльності, пов'язаної із посередництвом у працевлаштуванні фізичних осіб за кордоном. Міністерство через 10 днів після отримання заяви повідомило суб'єктові підприємницької діяльності, що дану заяву залишено без розгляду, оскільки до неї не додано копію зовнішньоекономічного дого-

вору (контракту) з іноземним суб'єктом господарювання (роботодавцем чи посередником) про посередництво у працевлаштуванні за кордоном.

Чи законно діяло міністерство? Відповідь обґрунтуйте, посилаючись на нормативні положення. Назвіть та охарактеризуйте стадії провадження з ліцензування певних видів господарської діяльності.

Список нормативно-правових актів та літератури

Про ліцензування певних видів господарської діяльності: Закон України від 01.06.2000 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 2000. – № 36. – Ст. 299 (з наст. змін. та доповн.).

Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців: Закон України від 15.05.2003 р. // Там же. – 2003. – № 31-32. – Ст. 263 (з наст. змін. та доповн.).

Положення про реєстрацію нормативно-правових актів міністерств та інших органів виконавчої влади: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 28.12.1992 р. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon1.rada.gov.ua>.

Порядок розгляду заяв про зміну імені (прізвища, власного імені, по батькові) фізичної особи: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 11.07.2007 р. // Офіц. вісн. України. – 2007. – № 52. – Ст. 2115.

Іваненко Я. Л. Адміністративне неюрисдикційне провадження в публічно-правових відносинах [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.viche.info/journal/2108>.

Кузьменко О. В., Любимов А. В. Адміністративне провадження: поняття, види, класифікація // Держава и право: зб. наук. пр. – К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2004. – Вип. 25. – С. 229-235.

Кулинич Н. В. Поняття та сутність адміністративного провадження в системі адміністративного права [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://jurlugansk.ucoz.org/publ/21-1-0-129>.

Колпаков В. К. Адміністративна юрисдикція: сутність поняття / В. К. Колпаков // Держава і право: зб. наук. пр. – К.:

Тема 20. Завдання, порядок і стадії провадження в справах про адміністративні правопорушення

Практичне заняття

П л а н

1. Завдання та принципи провадження у справах про адміністративні правопорушення.
2. Стадії провадження у справах про адміністративні правопорушення.

З а в д а н н я

43. До суду надійшло два протоколи відносно Д. про вчинення ним правопорушень, передбачених ч. 1 ст. 175-1 та ч. 1 ст. 178 КУпАП. За ч. 1 ст. 175-1 протокол було складено членом громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону, а за ч. 1 ст. 178 – посадовою особою районного відділу органів внутрішніх справ (ОВС). У протоколах зазначалося, що Д., будучи у нетверезому стані, у подертому одязі палив біля палацу дитячої та юнацької творчості, який розташовано на центральній площі міста.

Суддя, розглянувши справу, ухвалив постанову, якою з урахуванням ст. 36 КУпАП зобов'язав Д. сплатити штраф у розмірі 102 грн. У постанові вказувалося, що Д. уперше притягується до адміністративної відповідальності, має малолітню дитину, а його дружина не працює.

Прокурор опротестував дану постанову, відзначивши, що суддя відповідно до ст. 221 КУпАП не вправі розглядати справи про вчинення правопорушень, відповідальність за які передбачена ст. 175-1 та 178 КУпАП. Крім того, суддя не звернув уваги на те, що Д. учинив правопорушення у стані

сп'яніння, а це згідно зі ст. 35 КУпАП обтяжує відповідальність.

Назвіть та охарактеризуйте стадії провадження в даній справі. Посилаючись на нормативні положення, визначте законність дій осіб, які склали протоколи про правопорушення. Чи відповідають закону дії судді? Оцініть позицію прокурора та обміркуйте, яке рішення за результатами розгляду протесту може бути ухвалено.

44. Суддею Держинського районного суду м. Харкова 6 березня 2012 р. ухвалено постанову про накладення на гр. Б. стягнення за вчинення правопорушення, передбаченого ст. 185 КУпАП. Справу було розглянуто за відсутності правопорушника. Даних про своєчасне його сповіщення про місце і час судового розгляду в матеріалах справи не було. Свідки, відомості про яких містилися в протоколі про адміністративне правопорушення, у судовому засіданні не допитувалися.

Чи є підстави для скасування постанови про накладення стягнення? Хто, за чиєю ініціативою та в якому порядку може переглянути постанову по даній справі? Яке рішення може бути ухвалено за результатами перегляду справи?

45. Начальник органу внутрішніх справ (ОВС), отримавши 6 березня 2012 р. протокол про вчинення Д. правопорушення, передбаченого ст. 173 КУпАП, призначив справу до розгляду на 6 квітня 2012 р., про що повідомив Д., який у встановлений час не з'явився. Враховуючи те, що Д. своєчасно було повідомлено про місце і час розгляду справи, начальник ОВС за відсутності Д. ухвалив постанову про накладення на нього штрафу.

Чи законна постанова, ухвалена начальником ОВС? Якщо дійдете висновку, що постанова незаконна, окресліть судовий порядок її оскарження. Обміркуйте, яке рішення за результатами оскарження може ухвалити суд?

Список нормативно-правових актів та літератури

Кодекс України про адміністративні правопорушення: станом на 25 листоп. 2011 р. / упоряд.: Ю. П. Битяк, В. В. Зуй, Я. С. Рябченко. – Х.: Право, 2011. – 280 с. (з наст. змін. та доповн.).

Богуцький В. В. Провадження у справах про адміністративні правопорушення: навч. посіб. / В. В. Богуцький, В. В. Богуцька, В. В. Мартиновський. – 4-те вид., переробл. і доповн. – Х.: ФІНН, 2012. – С. 38-48, 64-105.

Тема 21. Заходи забезпечення провадження в справах про адміністративні правопорушення. Органи (посадові особи), уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення

Практичне заняття

П л а н

1. Мета застосування і загальна характеристика заходів забезпечення провадження в справах про адміністративні правопорушення.
2. Органи (посадові особи), уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення.
3. Підвідомчість справ про адміністративні правопорушення: поняття і критерії визначення.

З а в д а н н я

46. Громадянин А. 11 травня 2012 р. вчинив дрібне хуліганство, за що був затриманий і доставлений уповноваженою особою органів внутрішніх справ (ОВС) у міліцію з метою складання протоколу про адміністративне правопорушення. Про застосування адміністративного затримання йшлося в про-

токолі про адміністративне правопорушення, де зазначалося, що А. підданий затриманню до розгляду справи суддею.

Справу було розглянуто 12 травня 2012 р. Суддя визнав А. винним у скоєнні дрібного хуліганства і з урахуванням обставин справи та особи правопорушника застосував до нього стягнення у вигляді штрафу.

За дорученням А. його адвокат звернувся до адміністративного суду з позовною заявою про визнання дій, пов'язаних із застосуванням адміністративного затримання, такими, що вчинені з порушенням закону.

Дайте юридичний аналіз ситуації. Складіть проект позовної заяви, поданої в інтересах А., та обміркуйте, яке рішення може ухвалити суд за результатами її розгляду.

47. Державний інспектор рибоохорони під час рейду встановив, що А. займається рибальством із порушенням правил. Інспектор оглянув човен та спорядження для рибальства у присутності А. та вилучив зазначені речі до вирішення питання про відповідальність останнього. Про огляд речей та їх вилучення інспектором було зроблено відповідний запис у протоколі про адміністративне правопорушення.

Після цього А. оскаржив дії інспектора керівникові Державної інспекції рибоохорони. У скарзі А. зауважив, що інспектор порушив порядок огляду і вилучення речей, а саме: не врахував, що А. не є власником даних речей, не залучив до огляду двох понятих та не склав окремих протоколів про застосування зазначених заходів забезпечення провадження в справі про адміністративне правопорушення.

Проаналізуйте ситуацію та підготуйте юридично обґрунтовану відповідь на скаргу А.

48. Інспектором Державної автомобільної інспекції МВС України відносно В., який о 22.00 перевозив пасажирів у маршрутному таксі з несправністю зовнішніх світлових приладів, було складено протокол про адміністративне правопорушення, передбачене ч. 2 ст. 121 КУпАП, вилучено посвідчення водія, а автомобіль доставлено для зберігання на спеціальний

майданчик до набрання законної сили постановою у справі про адміністративне правопорушення. Про застосування таких заходів було зроблено запис в протоколі про адміністративне правопорушення. Копія протоколу під розпис була вручена правопорушнику.

З'ясуйте правомірність застосованих заходів забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення. Який порядок тимчасового затримання та зберігання транспортних засобів на спеціальних майданчиках чи стоянках?

49. Студенти на практичному занятті з адміністративного права намагалися сформувати повний перелік органів (посадових осіб), уповноважених розглядати справи про адміністративні правопорушення.

Студент В. стверджував, що органи Служби безпеки України, прокуратури та митні органи не можна включати до означеного переліку, оскільки КУпАП не містить статей, якими визначено справи, віднесені до їх підвідомчості. Більшість із присутніх на занятті не погодилися з цією точкою зору, посилаючись на те, що крім згаданого кодексу існують інші нормативно-правові акти, що уповноважують представників цих органів вирішувати питання про адміністративну відповідальність фізичних осіб.

Висловіть свою точку зору щодо даних тверджень. Свою позицію обґрунтуйте, посилаючись на нормативні положення.

Список нормативно-правових актів та літератури

Кодекс України про адміністративні правопорушення: станом на 25 листоп. 2011 р. / упоряд.: Ю. П. Битяк, В. В. Зуй, Я. С. Рябченко. – Х.: Право, 2011. – 280 с. (з наст. змін. та доповн.).

Порядок тимчасового затримання та зберігання транспортних засобів на спеціальних майданчиках і стоянках: затв.

постановою Кабінету Міністрів України від 17.12.2008 р. // Офіц. вісн. України. – 2008. – № 98. – Ст. 3240.

Богуцький В. В. Провадження у справах про адміністративні правопорушення: навч. посіб. / В. В. Богуцький, В. В. Богуцька, В. В. Мартиновський. – 4-те вид., переробл. і доповн. – Х.: ФІНН, 2012. – С. 53-64, 75-84.

Весельська Т. Адміністративне затримання особи: українські реалії та міжнародний досвід / Т. Весельська // Право України. – 2010. – № 2. – С. 243-249.

Т е м а 22. Адміністративна юстиція та адміністративне судочинство в Україні

П р а к т и ч н е з а н я т т я

П л а н

1. Поняття та моделі адміністративної юстиції.
2. Адміністративне судочинство: поняття і завдання.
3. Кодекс адміністративного судочинства України, його структура.

З а в д а н н я

50. У травні 2012 р. К. звернулася до суду із позовом до податкової адміністрації в області про визнання протиправними дій останньої та відшкодування моральної шкоди у розмірі 25 тис. грн.

У судовому засіданні позивачка пояснила, що їй стало відомо про те, що перший заступник голови податкової адміністрації звертався із запитом до міської клінічної лікарні про стан її здоров'я, про що був зроблений запис в її амбулаторній картці.

Позивачка двічі просила керівника податкової адміністрації надати їй копії запиту та відповіді лікарні, однак останній не відреагував на її звернення. У судовому засіданні К. надала

копії відповідних заяв, надісланих керівникові податкової адміністрації листом із повідомленням.

Позивачка вважала, що їй завдано моральної шкоди у розмірі 25 тис. грн, оскільки внаслідок незаконного збирання керівником податкової адміністрації щодо неї інформації вона дуже нервувалася, вимушена була пояснювати всім своїм знайомим, у зв'язку з чим зазначений запит надіслано до лікарні.

За правилами якого процесуального акта має розглядатися даний позов? Обґрунтуйте свою позицію щодо рішення по цій справі.

51. При затриманні Н., який брав участь у несанкціонованій демонстрації, працівник міліції наніс йому кілька ударів гумовою палицею по голові та шиї за те, що Н. відмовлявся сідати у патрульну машину.

Про наявність у Н. ушкоджень, які можуть бути наслідком нанесення ударів палицею по голові та шиї, йшлося у довідці медичної установи, до якої звернувся Н. зі скаргами на погане самопочуття й проханням надати йому відповідну допомогу.

Після одужання Н. звернувся до правоохоронних органів із заявою, яка містила інформацію про нанесення йому працівником міліції тілесних ушкоджень. До заяви Н. додав зазначену довідку медичної установи. У порушенні кримінальної справи Н. було відмовлено, про що останній був повідомлений у встановленому законом порядку.

Після цього Н. вирішив оскаржити постанову про відмову в порушенні кримінальної справи.

У якому порядку Н. може оскаржити постанову про відмову в порушенні кримінальної справи? Якщо за результатами розгляду скарги буде встановлено законність зазначеної постанови і Н. вважатиме таке рішення обґрунтованим, чи вправі він звернутися до суду із позовом про визнання дій працівника міліції неправомірними? Яким процесуальним актом має керуватися суд при розгляді такого позову?

52. Стосовно С. був складений протокол про вчинення адміністративного правопорушення, відповідальність за яке пе-

редбачена ч. 1 ст. 130 КУпАП. Інспектор Державної автомобільної інспекції МВС України, керуючись ст. 265-1 КУпАП, тимчасово вилучила у С. посвідчення водія, про що зроблено запис у протоколі про правопорушення. Протокол надіслано до суду для вирішення питання про відповідальність С.

Громадянин С. не заперечував факту вчинення порушення, однак вважав, що посвідчення водія вилучено у нього незаконно, тому вирішив оскаржити вилучення до суду.

Чи належить розгляд справи про адміністративне правопорушення, вчинене С., до юрисдикції адміністративного суду? За правилами якого акта суд розглядатиме таку справу? Яким процесуальним актом має керуватися С. при оскарженні вилучення посвідчення водія? Обґрунтуйте свої відповіді, посилаючись на нормативні положення.

53. Громадянин Сирії В. прибув до України в особистих справах й перебував на території нашої держави на законних підставах. Двічі за один рік він був притягнутий до адміністративної відповідальності. Начальник районного відділу внутрішніх справ прийняв рішення про примусове повернення В. до Сирії. В., мотивуючи тим, що за вчинені діяння він вже зазнав покарання і немає необхідності застосовувати до нього такий захід, як примусове повернення, зажадав звернутися до суду із позовом про скасування рішення начальника районного відділу внутрішніх справ.

До якого із судів загальної юрисдикції має звернутися громадянин Сирії В.? Обґрунтуйте свою позицію щодо рішення по цій справі.

Список нормативно-правових актів та літератури

Кодекс адміністративного судочинства України: прийм. Верхов. Радою України 06.07.2005 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 2005. – № 35-36, № 37. – Ст. 446 (з наст. змін. та доповн.).

Адміністративне судочинство України: підруч. / за ред. О. М. Пасенюка. – К.: Юрінком Інтер, 2009. – С. 64-90; 155-187.

Писаренко Н. Б. Історія розвитку адміністративної юстиції в Україні / Н. Б. Писаренко // Державне буд-во та місцеве самоврядування. – Х.: Право, 2003. – № 4. – С. 112-117.

Писаренко Н. Б. Адміністративно-правові спори (удосконалення порядку вирішення): моногр. / Н. Б. Писаренко, В. А. Сьоміна. – 2-ге вид., зі змін. та доповн. – Х.: Право, 2012. – С. 25-82.

Рябченко Я. С. Оскарження нормативно-правових актів в адміністративному судочинстві: моногр. / Я. С. Рябченко; за заг. ред. В. В. Зуй. – Х.: ФІНН, 2011. – С. 6-61.

Тема 23. Способи забезпечення законності і дисципліни у державному управлінні: загальна характеристика

Самостійна робота

П л а н

1. Поняття законності і дисципліни у державному управлінні.
2. Способи забезпечення законності і дисципліни у державному управлінні.

С п и с о к л і т е р а т у р и

Адміністративно-правове забезпечення прав і свобод людини і громадянина: навч. посіб. / І. О. Ієрусалімова, І. О. Ієрусалімов, П. М. Павлик, Ж. В. Удовенко. – К.: Знання, 2007. – С.

Андрєєва О. Б. Напрями організації діяльності щодо забезпечення дисципліни і законності в органах внутрішніх справ / О. В. Андрєєва // Право і безпека. – 2010. – № 2. – С. 129-132.

Павлик О. А. Поняття, мета, загальні риси та призначення контролю у сфері державного управління / О. А. Павлик // Часоп. Київ. ун-ту права. – 2011. – № 2. – С. 117-119.

Панасюк О. В. Забезпечення законності та дисципліни в

Тема 24. Контроль у державному управлінні

Практичне заняття

П л а н

1. Контроль у державному управлінні, його сутність та юридичні підстави.
2. Види контролю у державному управлінні.

З а в д а н н я

54. Головний державний санітарний лікар міста тимчасово призупинив діяльність текстильного комбінату за порушення санітарних норм. Своєю постановою він наклав на керівника комбінату адміністративне стягнення у виді штрафу в розмірі 50 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, а до комбінату застосував фінансову санкцію у виді штрафу в розмірі 50% вартості випущеної продукції. Керівник заперечував проти цього, вважаючи, що головний санітарний лікар тричі застосував примусові заходи за вчинення одного правопорушення: призупинив діяльність комбінату, наклав штраф на нього, застосував санкцію до комбінату.

Зробіть юридичний аналіз ситуації. Чи законно діяв головний державний санітарний лікар міста? Які види заходів адміністративного примусу були застосовані у даному випадку?

55. Державна фінансова інспекція України в Харківській обл. здійснила перевірку фінансової діяльності державного підприємства і виявила порушення законодавства. Своїми постановами начальник інспекції наклав на директора та головного бухгалтера підприємства адміністративні стягнення у виді штрафів у розмірі 30 неоподатковуваних мінімумів доходів

громадян і зобов'язав їх у двотижневий строк ліквідувати причини, що призвели до порушення. Директор підприємства заперечував свою винуватість, мотивуючи тим, що за фінансову діяльність підприємства відповідає головний бухгалтер.

Зробіть обґрунтований висновок щодо законності рішень начальника Державної фінансової інспекції України в Харківській обл.

56. Головний державний податковий ревізор-інспектор здійснив перевірку ТОВ “Дебют” і виявив порушення – неподання платіжних доручень на перерахування обов'язкових платежів протягом останніх трьох місяців. За матеріалами перевірки був поданий позов до суду з вимогою притягнути директора ТОВ “Дебют” до адміністративної відповідальності.

Чи правомірні дії інспектора? Обміркуйте свою позицію щодо рішення суду по цій справі.

57. Громадянин К. звернувся до об'єднання споживачів зі скаргою на підприємця С. У скарзі К. відзначав, що підприємець реалізує неякісний товар та відмовляє в його заміні. Об'єднання споживачів провело перевірку діяльності підприємця, за результатами якої ухвалило рішення про притягнення С. до відповідальності за ст. 155-2 КУпАП та накладення на нього штрафу в розмірі 15 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. Підприємець сплачувати штраф відмовився і звернувся до суду з позовом про визнання незаконними дій об'єднання споживачів.

Дайте юридичний аналіз ситуації та обґрунтуйте свою позицію щодо рішення суду по даній справі.

Список нормативно-правових актів та літератури

Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення: Закон України від 24.02.1994 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1994. – № 27. – Ст. 218 (з наст. змін. та доповн.).

Положення про Державну фінансову інспекцію України: затв. Указом Президента України 23.11.2011 р. // Офіц. вісн. України. – 2011. – № 31. – Ст. 1325.

Гаращук В. М. Система контролюючих органів та їх повноваження: загальний огляд / В. М. Гаращук // Державне буд-во та місцеве самоврядування. – Х.: Право, 2003. – № 5. – С. 67-74.

Мех Ю. В. До питання про класифікацію контролю в державному управлінні / Ю. В. Мех // Пробл. законності. – Х.: Нац. юрид. акад. України. – 2006. – Вип. 77. – С. 60-64.

Сушко Л. Зміст контрольної діяльності органів державної влади / Л. Сушко // Право України. – 2006. – № 11 – С. 118-120.

Тема 25. Прокурорський нагляд у державному управлінні

Самостійна робота

П л а н

1. Поняття, мета і завдання прокурорського нагляду у державному управлінні.
2. Предмет прокурорського нагляду у державному управлінні.
3. Повноваження прокурора при здійсненні нагляду у державному управлінні.

С п и с о к н о р м а т и в н о - п р а в о в и х а к т і в т а л і т е р а т у р и

Про прокуратуру: Закон України від 05.11.1991 р. // Відом. Верхов. Ради УРСР. – 1991. – № 53. – Ст. 793 (з наст. змін. та доповн.).

Гаращук В. М. Проблеми організаційного забезпечення контролю й нагляду в державному управлінні / В. М. Гаращук // Пробл. законності. – Х.: Нац. юрид. акад. України, 2005. – Вип. 71. – С. 100-113.

Середа Г. Функція прокуратури з нагляду за додержанням і застосуванням законів: проблеми реформування / Г. Середа, М. Руденко // Вісн. прокуратури. – 2010. – № 12. – С. 8-13.

Тема 26. Звернення громадян як спосіб забезпечення законності і дисципліни у державному управлінні

Самостійна робота

П л а н

1. Звернення громадян, їх види.
2. Вимоги до звернень громадян.
3. Порядок розгляду звернень громадян.

С п и с о к н о р м а т и в н о - п р а в о в и х а к т і в т а л і т е р а т у р и

Про звернення громадян: Закон України від 02.10.1996 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1996. – № 47. – Ст. 256 (з наст. змін. та доповн.).

Баклан О. Про звернення громадян: деякі питання правотворчості та правозастосування / О. Баклан // Право України. – 2007. – № 3. – С. 89-92.

Тимошук В. П. Деякі недоліки правового регулювання розгляду звернень громадян / В. П. Тимошук // Бюл. М-ва юстиції України. – 2006. – № 4. – С. 113-122.

Янюк Н. Право громадян на звернення до органів влади: форми його реалізації / Н. Янюк // Вибори та демократія. – 2006. – № 1. – С. 85-89.

Тема 27. Адміністративно-правові режими

Семінарське заняття

П л а н

1. Поняття та ознаки адміністративно-правових режимів.
2. Умови і порядок введення адміністративно-правових режимів.
3. Гарантії забезпечення законності в умовах адміністративно-правового режиму.

С п и с о к н о р м а т и в н о - п р а в о в и х а к т і в та літератури

Про правовий режим надзвичайного стану: Закон України від 16.03.2000 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 2000. – № 23 – Ст. 176 (з наступ. змін. та доповн.).

Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 06.04.2000 р. // Там же. – № 28 – Ст. 244 (з наступ. змін. та доповн.).

Про зону надзвичайної екологічної ситуації: Закон України від 13.07.2000 р. // Там же. – № 42. – Ст. 348 (з наступ. змін. та доповн.).

Адміністративно-правові режими: їх призначення, зміст та види // Виконавча влада і адміністративне право / за заг. ред. В. Б. Авер'янова. – К.: Ін Юре, 2002. – С. 103-114.

П р а к т и ч н е з а н я т т я

П л а н

1. Види адміністративно-правових режимів.
2. Заходи, які запроваджуються при встановленні адміністративно-правових режимів.

З а в д а н н я

58. Наказом начальника міжрайонної державної податкової інспекції скасовано допуск до державної таємниці, наданий оперуповноваженому податкової міліції А. Підставою для скасування став акт спеціальної експертизи Служби безпеки України, в якому вказано, що А. виїжджав в республіку Білорусь протягом 2011-2012 рр., але не інформував про це начальника інспекції та відповідального за забезпечення режиму секретності. Отже, А. не виконав взятого на себе письмового зобов'язання у зв'язку з допуском до державної таємниці, чим порушив вимоги ст. 28 Закону України “Про державну таємницю”.

Даний наказ А. оскаржив до начальника обласного управління державної податкової адміністрації, посилаючись на те, що його поїздки в Білорусь не стосувалися службової діяльності, а мали виключно приватний характер.

Яке рішення по скарзі має прийняти начальник управління податкової адміністрації?

59. Президент України ухвалив Указ “Про оголошення території м. Калуш Івано-Франківської області зоною надзвичайної екологічної ситуації”. Підставою для прийняття рішення про запровадження такого адміністративно-правового режиму стало виникнення на території м. Калуш небезпечної для життя і здоров'я людей екологічної ситуації, зумовленої наслідками функціонування місцевого хімічного комбінату. Указом також встановлювалося, що роботу хімічного комбінату необхідно призупинити.

Зробіть юридичний аналіз ситуації.

60. Разом із дружиною та дітьми А. на своєму автомобілі прямував до родичів, які мешкають у Рахівському р-ні Закарпатської обл. Працівник Державної прикордонної служби зупинив автомобіль та пояснив, що оскільки транспортний засіб знаходиться у прикордонній смузі, то його водій та пасажирів зобов'язані надати для перевірки документи, які посвідчують їх

особу. Крім того, представник влади захотів оглянути автомобіль.

Чи законні вимоги працівника Державної прикордонної служби? Які правила можуть запроваджуватися при встановленні прикордонного режиму?

Список нормативно-правових актів

Про державну таємницю: Закон України від 21.01.1994 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1994. – № 16. – Ст. 93 (з наст. змін. та доповн.).

Про зону надзвичайної екологічної ситуації: Закон України від 13.07.2000 р. // Там же. – 2000. – № 42. – Ст. 348 (з наст. змін. та доповн.).

Положення про прикордонний режим: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 27.07.1998 р. // Офіц. вісн. України. – 1998. – № 30. – С. 33 (з наст. змін. та доповн.).

Тема 28. Правові засади управління економікою

Самостійна робота

П л а н

1. Зміст державного управління економікою.
2. Система органів управління економікою.
3. Загальна характеристика діяльності органів управління економікою.

Список нормативно-правових актів та літератури

Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності: Закон України від 11.09.2003 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 2004. – № 9. – Ст. 79 (з наст. змін. та доповн.).

Положення про Міністерство економічного розвитку і торгівлі України: затв. Указом Президента України від 31.05.2011 р. // Офіц. вісн. України. – 2011. – № 41. – Ст. 1666 (з наст. змін. та доповн.).

Баклан О. До класифікації функцій державного регулювання в економічній сфері / О. Баклан // Підприємництво, госп-во і право. – 2010. – № 7. – С. 34-37.

Абдуллін Р. Державне управління економікою: практичний досвід та наукове знання / Р. Абдуллін // Там же. – 2009. – № 8. – С. 164-167.

Бурило Ю. Правове регулювання економікою та роль адміністративного права у сфері державного управління економікою / Ю. Бурило // Там же. – 2011. – № 5. – С. 102-105.

Коваленко Л. П. Система органів державного управління в галузі економіки / Л. П. Коваленко // Пробл. законності. – Х.: Нац. юрид. акад. України, 2010. – Вип. 108. – С. 134-140.

Кравцова Т. Адміністративно-правова природа діяльності держави у сфері економіки / Т. Кравцова // Підприємництво, госп-во і право. – 2011. – № 4. – С. 104-106.

Тема 29. Організаційно-правові засади управління фінансами

Самостійна робота

П л а н

1. Правові засади управління фінансами.
2. Система органів управління фінансами.
3. Фінансовий контроль: форми та методи його здійснення.

С п и с о к н о р м а т и в н о - п р а в о в и х а к т і в т а л і т е р а т у р и

Про державну податкову службу в Україні: Закон України від 04.12.1990 р. // Відом. Верхов. Ради УРСР. – 1991. – № 6. – Ст. 37 (з наст. змін. та доповн.).

Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 2001. – № 5-6. – Ст. 30 (з наст. змін. та доповн.).

Положення про Міністерство фінансів України: затв. Указом Президента України від 08.04.2011 р. // Офіц. вісн. Президента України. – 2011. – № 11. – Ст. 610.

Положення про Державну службу фінансового моніторингу України: затв. Указом Президента України від 13.04.2011 р. // Там же. – № 12. – Ст. 632.

Положення про Державну казначейську службу України: затв. Указом Президента України від 13.04.2011 р. // Там же.

Положення про Державну фінансову інспекцію України: затв. Указом Президента України від 23.04.2011 р. // Офіц. вісн. України. – 2011. – № 31. – Ст. 1325.

Органи державної влади в галузі бюджету та фінансів // Органи державної влади в Україні / за ред. В. Ф. Погорілка: моногр. – К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького, 2002. – С. 375-441.

Конституційні основи діяльності органів, що наділені повноваженнями по здійсненню фінансового контролю // Правова система України: історія, стан та перспективи: у 5 т. / за заг. ред. Ю. П. Битяка. – Х.: Право, 2008. – Т.2. – Конституційні засади правової системи України і проблеми її вдосконалення. – С. 536-555.

Т е м а 30. Управління освітою і наукою

С а м о с т і й н а р о б о т а

П л а н

1. Правові засади управління освітою і наукою.
2. Система органів управління освітою і наукою.
3. Функції і компетенція органів управління освітою і наукою.

Список нормативно-правових актів та літератури

Про освіту: Закон України в редакції від 23.03.1996 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1996. – № 21. – Ст. 84 (з наст. змін. та доповн.).

Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України в редакції від 01.12.1998 р. // Там же. – 1999. – № 2-3. – Ст. 20 (з наст. змін. та доповн.).

Положення про Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України: затв. Указом Президента України від 08.04.2011 р. // Офіц. вісн. України. – 2011. – № 29. – Ст. 1243 (з наст. змін. та доповн.).

Вікторов В. Нові моделі управління освітою / В. Вікторов // Вища освіта України. – 2005. – № 2. – С. 66-71.

Тема 31. Управління охороною здоров'я

Самостійна робота

П л а н

1. Правові засади управління охороною здоров'я.
2. Система органів управління охороною здоров'я.
3. Функції і компетенція органів управління охороною здоров'я.

Список нормативно-правових актів та літератури

Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України від 19.11.1992 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1993. – № 4. – Ст. 19 (з наст. змін. та доповн.).

Положення про Міністерство охорони здоров'я України: затв. Указом Президента України від 13.04.2011 р. // Офіц. вісн. України. – 2011. – № 29. – Ст. 1273 (з наст. змін. та доповн.).

Положення про Державну санітарно-епідеміологічну службу України: затв. Указом Президента України від 06.04.2011 р. // Офіц. вісн. України. – Ст. 1235 (з наст. змін. та доповн.).

Гладун З. Адміністративно-правові питання державного контролю у сфері охорони здоров'я / З. Гладун // Право України. – 2005. – № 5. – С. 25-28.

Т е м а 32. Організаційно-правові засади управління у сфері соціальної політики

С а м о с т і й н а р о б о т а

П л а н

1. Правові засади управління у сфері соціальної політики.
2. Система органів управління у сфері соціальної політики.
3. Компетенція органів управління у сфері соціальної політики.

С п и с о к н о р м а т и в н о - п р а в о в и х а к т і в

Про пенсійне забезпечення: Закон України від 05.11.1991 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1992. – № 3. – Ст. 10 (з наст. змін. та доповн.).

Положення про Міністерство соціальної політики України: затв. Указом Президента України від 06.04.2011 р. // Офіц. вісн. України. – 2011. – № 29. – Ст. 1227 (з наст. змін. та доповн.).

Положення про Пенсійний фонд України: затв. Указом Президента України від 06.04.2011 р. // Там же. – Ст. 1223 (з наст. змін. та доповн.).

Тема 33. Управління обороною і національною безпекою

Самостійна робота

П л а н

1. Правові засади управління обороною і національною безпекою.
2. Система органів управління обороною і національною безпекою.
3. Компетенція органів управління обороною і національною безпекою.
4. Форми і методи управління обороною і національною безпекою.

С п и с о к н о р м а т и в н о - п р а в о в и х а к т і в т а л і т е р а т у р и

Про Службу безпеки України: Закон України від 25.03.1992 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1992. – № 27. – Ст. 382 (з наст. змін. та доповн.).

Про Раду Національної безпеки і оборони України: Закон України від 05.03.1998 р. // Там же. – 1998. – № 35. – Ст. 237 (з наст. змін. та доповн.).

Про оборону України: Закон України в редакції від 05.10.2000 р. // Там же. – 2000. – № 49. – Ст. 420 (з наст. змін. та доповн.).

Про Збройні Сили України: Закон України в редакції від 05.10.2000 р. // Там же. – № 48. – Ст. 410 (з наст. змін. та доповн.).

Про основи національної безпеки України: Закон України від 15.06.2003 р. // Там же. – 2003. – № 39. – Ст. 351 (з наст. змін. та доповн.).

Про державний кордон України: Закон України від 04.11.1991 р. // Там же. – 1992. – № 2. – Ст. 5 (з наст. змін. та доповн.).

Положення про Міністерство оборони України: затв.

Указом Президента України від 06.04.2011 р. // Офіц. вісн. України. – 2011. – № 29. – Ст. 1240.

Положення про Генеральний штаб Збройних Сил України: затв. Указом Президента України від 06.04.2011 р. // Там же.

Пилипчук В. Г. Правові основи діяльності державних органів та військових формувань у сфері національної безпеки України: навч. посіб. / В. Г. Пилипчук. – Х.: Право, 2008. – 150 с.

Система і компетенція державних органів зі спеціальним статусом у сфері національної безпеки України: моногр. / В. Г. Пилипчук, О. П. Дзьобань, В. Я. Настюк. – Х.: Право, 2009. – С. 34-65; 95-129.

Тема 34. Організаційно-правові засади управління внутрішніми справами

Самостійна робота

П л а н

1. Правові засади управління внутрішніми справами.
2. Система органів внутрішніх справ, їх завдання і функції.
3. Загальна характеристика форм і методів діяльності органів внутрішніх справ.

С п и с о к н о р м а т и в н о - п р а в о в и х а к т і в т а л і т е р а т у р и

Про міліцію: Закон України від 20.12.1990 р. // Відом. Верхов. Ради УРСР. – 1991. – № 4. – Ст. 20 (з наст. змін. та доповн.).

Про внутрішні війська Міністерства внутрішніх справ України: Закон України від 26.03.1992 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1992. – № 29. – Ст. 397 (з наст. змін. та доповн.).

Положення про Міністерство внутрішніх справ України: затв. Указом Президента України від 06.04.2011 р. [Електрон.

ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/383/2011/card2#Card>.

Положення про Державну міграційну службу України: затв. Указом Президента України від 06.04.2011 р. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/405/2011>.

Матюхіна Н. П. Муніципальна поліція: окремі сторінки минулого та сьогодення (зарубіжний досвід) [Електрон. ресурс] / Н. П. Матюхіна // Форум права. – 2009. – № 3. – С. 431-435. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2009-3/09mnpzcd.pdf>.

Фролова О. Г. До історії розвитку теоретичних засад управління в органах внутрішніх справ України / О. Г. Фролова // Пробл. законності. – Х.: Нац. юрид. акад. України, 2009. – Вип. 105. – С. 178-185.

Фролова О. Г. Сфера внутрішніх справ як об'єкт управління / О. Г. Фролова // Там же. – 2008. – Вип. 97. – С. 69-76.

Тема 35. Організаційно-правові засади управління закордонними справами

Самостійна робота

П л а н

1. Правове забезпечення управління закордонними справами.
2. Система органів управління закордонними справами, їх завдання та функції.
3. Форми та методи управління закордонними справами.

Список нормативно-правових актів та літератури

Про засади внутрішньої і зовнішньої політики: Закон України від 01.07.2010 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 2010. – № 40. – Ст. 527.

Про дипломатичну службу: Закон України від 20.09.2001 р. // Там же. – 2002. – № 5. – Ст. 29 (з наст. змін. та доповн.).

Про затвердження Положення про дипломатичне представництво України за кордоном: Розпорядження Президента України від 22.10.1992 р. // Збір. законодавства України. – 2000. – Т. 5. – Ст. 5.

Про Консульський статут України: Указ Президента України від 02.04.1994 р. // Укази Президента України. – К., 1997. – Т. 1. – 1991-1994 рр. – С. 884 (з наст. змін. та доповн.).

Про Положення про Міністерство закордонних справ України: Указ Президента України від 06.04.2011 р. // Офіц. вісн. України. – 2011. – № 29. – Ст. 1220.

Гуменюк Б. І. Дипломатична служба: правове регулювання: навч. посіб. / Б. І. Гуменюк. – К.: Либідь, 2007. – С. 19-33.

Федчишин С. А. Дипломатичне представництво України за кордоном: сучасні проблеми організації та правового забезпечення: моногр. / С. А. Федчишин; за заг. ред. Н. П. Матюхіної. – Х: ФІНН, 2011. – С. 37-53; 88-112.

Тема 36. Організаційно-правові засади управління юстицією

Семинарське заняття

П л а н

1. Зміст державного управління юстицією.
2. Органи управління юстицією.
3. Форми і методи державного управління юстицією.

Список нормативно-правових актів

Про адвокатуру: Закон України від 19.12.1992 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1992. – № 9. – Ст. 62 (з наст. змін. та доповн.).

Про нотаріат: Закон України від 02.09.1993 р. // Там же. – 1993. – № 39. – Ст. 383 (з наст. змін. та доповн.).

Про державну реєстрацію актів цивільного стану: Закон України від 01.07.2010 р. // Там же. – 2010. – № 38. – Ст. 509 (з наст. змін. та доповн.).

Про державну виконавчу службу: Закон України від 25.03.1998 р. // Там же. – 1998. – № 36-37. – Ст. 243 (з наст. змін. та доповн.).

Положення про Міністерство юстиції України: затв. Указом Президента України від 06.04.2011 р. // Офіц. вісн. України. – 2011. – № 9. – Ст. 548.

Положення про Державну архівну службу України: затв. Указом Президента України від 06.04.2011 р. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/407/2011>.

Положення про Державну реєстраційну службу України: затв. Указом Президента України від 06.04.2011 р. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/401/2011>.

Положення про Державну пенітенціарну службу України: затв. Указом Президента України від 06.04.2011 р. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/394/2011>.

Положення про Державну службу України з питань захисту персональних даних: затв. Указом Президента України від 06.04.2011 р. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/390/2011>.

Положення про Державну виконавчу службу України: затв. Указом Президента України від 06.04.2011 р. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/385/2011>.

6. САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Самостійна робота сприяє кращому засвоєнню студентами матеріалу з навчальної дисципліни “Адміністративне право” та формуванню у них навичок та вмінь одержувати додаткові знання.

Формами самостійної роботи студентів є:

- доопрацювання матеріалів лекцій та робота з літературою до них;
- підготовка до практичних та семінарських занять, виконання завдань за темами практичних занять;
- робота в інформаційних мережах;
- складання конспектів за темами, що виносяться на самостійне вивчення.

Результативність самостійної роботи виявляється в процесі поточного модульного контролю (ПМК) знань та підсумкового оцінювання успішності студентів під час сесії.

7. ПОТОЧНИЙ (МОДУЛЬНИЙ) КОНТРОЛЬ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Опис предмета курсу “Адміністративне право”

Курс	Галузь, напрям, освітньо- кваліфікаційний рівень	Характеристика навчального курсу (структура залікового кредиту)
Кількість кредитів ECTS: 6,5	0304 “Право”	Обов’язкова: <i>Модуль I</i>
Модулів: 3	6.03.04.01 “Правознавство” “Бакалавр”	Лекції: 80 Практичні (семінарські) заняття: 48 <i>Модуль II</i>
Змістових модулів: 6		Індивідуальна робота: 22 <i>Модуль III</i>
Загальна кількість годин: 234		Самостійна робота: 84
Тижневих годин: 4-6		Види контролю: поточний модульний контроль; іспит

Організація поточного модульного контролю

Оцінювання знань студентів з навчальної дисципліни “Адміністративне право” здійснюється на основі результатів поточного модульного контролю (ПМК).

Завданням ПМК є перевірка розуміння та засвоєння матеріалу відповідного змістового модуля, здатності осмислити зміст теми чи розділу навчальної програми, умінь застосовувати набуті знання при вирішенні професійних завдань.

Об'єктом ПМК знань студентів є:

– рівень знань за результатами практичних та семінарських занять;

– виконання модульних контрольних завдань у формі тестування (у тому числі з використанням комп'ютерних технологій).

Оцінювання результатів ПМК здійснюється викладачем після вивчення тем кожного змістового модуля.

Змістові модулі I, III, IV, VI оцінюються від 0 до 6-ти балів, а змістові модулі II та V – від 0 до 8 балів.

Оцінка складається з двох компонентів:

– від 0 до 3-х балів по I, III, IV, VI та від 0 до 4-х балів по II та V змістових модулях виставляється студенту за результатами роботи на практичних та семінарських заняттях;

– від 0 до 3-х балів – за виконання модульних контрольних завдань по змістових модулях I, III, IV, VI та від 0 до 4-х балів – по змістових модулях II та V.

Перелік тестів, питань та завдань, порядок і час їх складання, критерії оцінювання визначаються кафедрою і доводяться до відома студентів на початку навчального року.

Підсумковий бал за результатами ПМК визначається на останньому практичному чи семінарському занятті відповідного семестру. Максимальна кількість балів, яку може отримати студент за результатами ПМК, – 40. Результати ПМК вносяться до відомості обліку поточної успішності та є основою для визначення загальної успішності студента з навчальної дисципліни.

У разі невиконання завдань ПМК з об'єктивних причин студент може за дозволом декана скласти їх до наступного ПМК. Час та порядок складання визначається деканатом разом із кафедрою.

8. ІНДИВІДУАЛЬНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Відповідно до Положення про організацію навчального процесу в кредитно-модульній системі підготовки фахівців індивідуальна робота студента може включати до себе:

- анотацію прочитаної додаткової літератури з навчальної дисципліни, бібліографічний опис літератури;
- конспектування монографічної літератури з тематики навчальної дисципліни;
- підготовку есе (рефератів) та їх презентацію на практичних (семінарських) заняттях;
- зібрання постатейного матеріалу та письмовий аналіз статті (статей) Кодексу України про адміністративні правопорушення, Митного кодексу України або Кодексу адміністративного судочинства України;
- підготовку та формування матеріалів справи про адміністративне правопорушення;
- роботу в студентському науковому гуртку, написання наукових доповідей та їх презентацію на засіданнях гуртка, опублікування наукових статей та тез наукових доповідей, участь у конференціях.

Тематику та форму індивідуальної роботи студент визначає на початку навчального року за погодженням з кафедрою. Організацію, контроль та оцінювання якості виконання індивідуальної роботи здійснює керівник, який закріплюється кафедрою за студентською учбовою групою. Індивідуальна робота надається на кафедру для перевірки за 20 днів до початку екзаменаційної сесії.

Максимальна кількість балів, яку може отримати студент за результатами індивідуальної роботи, становить 10 балів.

9. ПІДСУМКОВЕ ОЦІНЮВАННЯ УСПІШНОСТІ СТУДЕНТІВ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО”

Підсумкове оцінювання рівня знань студентів з навчальної дисципліни “Адміністративне право” здійснюється на основі результатів поточного модульного контролю (ПМК), індивідуальної роботи та підсумкового контролю знань студентів (ПКЗ) за 100-бальною шкалою.

Результати ПМК та індивідуальної роботи студентів оцінюються в діапазоні від 0 до 50-ти балів. Завдання, що виносяться на ПКЗ, – від 0 до 50-ти балів.

ПКЗ проводиться у формі іспиту з вузлових питань, відповідь на які має бути творчою й ілюструвати уміння використувати отримані знання. Питання, які включаються до екзаменаційних білетів, доводяться до відома студентів на початку вивчення навчальної дисципліни.

До відомості обліку підсумкової успішності заносяться сумарні результати в балах, які виставлені за результатами ПМК, індивідуальної роботи та ПКЗ.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни виставляється в залікову книжку за шкалою, як показано в таблиці (див. с. 87).

Т а б л и ц я

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100-бальною шкалою, що використовується в Нац. ун-ті "Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого"
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	5	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	4	80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	3	70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескласти	2	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс		1 – 34

10. КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ

1. Поняття і основні риси державного управління.
2. Сутність виконавчої влади, її співвідношення з державним управлінням та адміністративним правом.
3. Адміністративне право України як галузь права, його предмет.
4. Метод і система адміністративного права України.
5. Зв'язок адміністративного права з іншими галузями українського права.
6. Поняття, особливості та види адміністративно-правових норм.
7. Джерела адміністративного права України.
8. Систематизація адміністративного права України та її особливості.
9. Поняття, основні риси та види адміністративно-правових відносин.
10. Адміністративно-правовий статус громадян України.
11. Звернення громадян, їх види.
12. Порядок розгляду звернень громадян згідно з Законом України "Про звернення громадян".
13. Особливості адміністративно-правового статусу іноземців та осіб без громадянства в Україні.
14. Поняття, ознаки та правове становище органів виконавчої влади.
15. Види органів виконавчої влади.
16. Система органів виконавчої влади та принципи її побудови.
17. Повноваження Президента України у сфері виконавчої влади.
18. Компетенція та форми діяльності Кабінету Міністрів України за Законом України "Про Кабінет Міністрів України".
19. Центральні органи виконавчої влади, їх види.
20. Міністерства в системі центральних органів виконавчої влади.
21. Повноваження і форми діяльності місцевих державних адміністрацій.

22. Поняття, види та принципи державної служби в Україні.
23. Законодавчі основи державної служби в Україні.
24. Поняття та види державних службовців.
25. Правове регулювання проходження державної служби.
26. Особливості дисциплінарної відповідальності державних службовців.
27. Поняття та види функцій державного управління.
28. Поняття форм державного управління, їх види.
29. Поняття правових актів державного управління, їх юридичне значення.
30. Класифікація актів державного управління та їх дія.
31. Адміністративний договір як форма управлінської діяльності.
32. Вимоги, що ставляться до актів державного управління, наслідки їх недотримання.
33. Поняття адміністративно-правових методів, їх види.
34. Адміністративний примус, види його заходів.
35. Адміністративно попереджувальні заходи, їх види та суть.
36. Заходи адміністративного припинення, їх види та суть.
37. Поняття й основні риси адміністративної відповідальності.
38. Завдання, система і чинність законодавства України про адміністративні правопорушення.
39. Адміністративне правопорушення, його поняття та склад.
40. Суб'єкти адміністративних правопорушень.
41. Особливості відповідальності неповнолітніх у віці від 16 до 18 років.
42. Особливості адміністративної відповідальності посадових осіб.
43. Особливості відповідальності за порушення правил дорожнього руху.
44. Відповідальність військовослужбовців за вчинення адміністративних правопорушень.

45. Обставини, що виключають адміністративну відповідальність.
46. Мета адміністративних стягнень, їх види.
47. Попередження та штраф як адміністративні стягнення.
48. Оплатне вилучення і конфіскація предметів як адміністративні стягнення.
49. Позбавлення спеціального права, наданого громадянину, як вид адміністративного стягнення.
50. Громадські роботи як вид адміністративного стягнення.
51. Виправні роботи і адміністративний арешт як адміністративні стягнення.
52. Заходи впливу, що застосовуються до неповнолітніх.
53. Загальні правила накладення стягнень за адміністративні правопорушення.
54. Обставини, що пом'якшують та обтяжують відповідальність за адміністративний проступок.
55. Строки накладення адміністративних стягнень.
56. Адміністративний процес: зміст, загальні риси, особливості.
57. Структура адміністративного процесу та характеристика окремих видів проваджень.
58. Дисциплінарне провадження: завдання, стадії, особливості.
59. Адміністративна юрисдикція: загальні риси, принципи.
60. Адміністративна юстиція: поняття, моделі та особливості становлення в Україні.
61. Адміністративне судочинство в Україні: завдання та принципи.
62. Завдання і порядок провадження в справах про адміністративні правопорушення.
63. Засоби забезпечення провадження в справах про адміністративні правопорушення.
64. Адміністративне затримання як засіб забезпечення провадження в справах про адміністративні правопорушення.

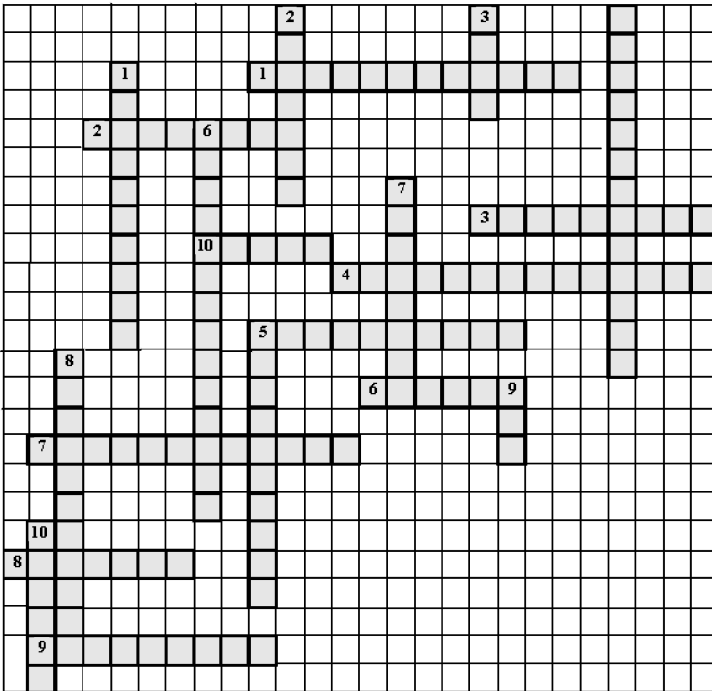
65. Протокол про адміністративне правопорушення.
66. Постанова по справі про адміністративне правопорушення.
67. Набрання постановою судді у справі про адміністративне правопорушення законної сили та перегляд постанови.
68. Види рішень, що приймаються по скарзі чи протесту на постанову про накладення адміністративного стягнення.
69. Виконання постанов про накладення адміністративних стягнень.
70. Органи (посадові особи), уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення.
71. Правове становище і повноваження адміністративних комісій.
72. Справи про адміністративні правопорушення, підвідомчі районним, районним у місті, міським чи міськрайонним судам (суддям).
73. Порядок оскарження постанови по справі про адміністративне правопорушення та її опротестування.
74. Розгляд скарги і протесту на постанову по справі про адміністративне правопорушення.
75. Адміністративна відповідальність за правопорушення, що посягають на встановлений порядок управління.
76. Поняття законності і дисципліни у державному управлінні.
77. Способи забезпечення законності і дисципліни у державному управлінні: загальна характеристика.
78. Контроль у державному управлінні: поняття, зміст та види.
79. Контроль органів виконавчої влади загальної компетенції.
80. Відомчий та міжвідомчий контроль.
81. Судовий контроль в державному управлінні.
82. Контрольні повноваження державних інспекцій та служб.

83. Прокурорський нагляд у державному управлінні, його форми та методи.
84. Поняття і види адміністративно-правових режимів.
85. Надзвичайні режими: поняття та види.
86. Організаційно-правові засади управління митною справою в Україні.
87. Митний контроль. Адміністративна відповідальність за порушення митних правил.
88. Правові засади управління економікою.
89. Система і повноваження органів управління освітою.
90. Система і повноваження органів управління охороною здоров'я населення.
91. Організаційно-правові засади управління у сфері соціальної політики.
92. Організаційно-правові засади управління обороною.
93. Збройні Сили України: їх види та комплектування.
94. Організаційно-правові засади управління національною безпекою.
95. Система, правове положення та зміст роботи органів внутрішніх справ.
96. Громадський порядок та громадська безпека, адміністративно-правові заходи їх охорони.
97. Основні завдання і повноваження міліції України.
98. Юрисдикційні повноваження органів внутрішніх справ.
99. Дозвільна система органів внутрішніх справ.
100. Організаційно-правові засади управління закордонними справами.
101. Організаційно-правові засади управління юстицією.
102. Реєстрація актів цивільного стану.

ДОДАТОК № 1 (тема 8)

Відгадайте кросворд “Державні службовці”

По горизонталі: 1. Метод підтвердження відповідності рівня професійної компетентності державного службовця при призначенні на посаду. 2. Використання особою наданих їй службових повноважень і пов'язаних з цим можливостей з метою одержання неправомірної вигоди. 3. Час відпочинку державного службовця. 4. Характеристика особи, що визначається її освітньо-кваліфікаційним рівнем, досвідом роботи та рівнем володіння спеціальними знаннями. 5. Один із видів дисциплінарного стягнення. 6. Один із видів дисциплінарного стягнення. 7. Поділ посад державних службовців на групи. 8. загальний порядок зайняття посади державної служби. 9. форма реалізації управлінських повноважень керівником. 10. правила професійної поведінки державного службовця.



По вертикалі: **1.** Позитивний захід впливу, який застосовується до державного службовця. **2.** Те, з чого починаються службові відносини. **3.** Те, що дає право на встановлення державному службовцю надбавки за вислугу років. **4.** Один із принципів державної служби. **5.** Один із видів дисциплінарного стягнення. **6.** Один із принципів державної служби. **7.** Оцінка результатів щорічної діяльності державного службовця, що дає право на преміювання. **8.** Інформація про вакантні посади державної служби. **9.** Оформлення припинення державної служби. **10.** Визначена структурою і штатним розписом первинна структурна одиниця державного органу.

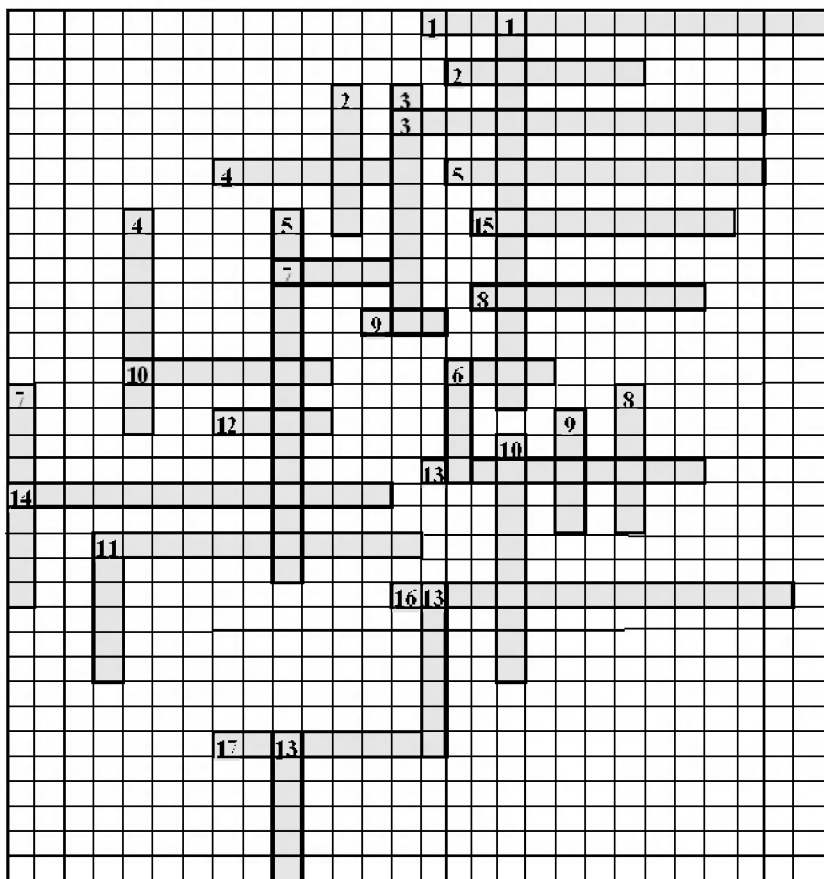
Відгадайте кросворд
“Адміністративне правопорушення, його склад”

По горизонталі. 1. Протиправна винна (умисна або необережна) дія чи бездіяльність, яка посягає на громадський порядок, власність, права і свободи громадян, на встановлений порядок управління і за яку законом передбачено адміністративну відповідальність. 2. Об'єкт правопорушення, різновид родового об'єкта. 3. Об'єкт правопорушення, що підпадає під ознаки конкретного складу проступку. 4. Фізична осудна особа, яка на момент вчинення адміністративного правопорушення досягла віку адміністративної відповідальності. 5. Ознака адміністративного правопорушення, котра свідчить, що дія або бездіяльність заподіює або створює загрозу заподіяння шкоди об'єктам адміністративно-правової охорони. 6. Наслідок, результат, якого прагне досягти особа, що вчиняє адміністративне правопорушення. 7. Усвідомлене особою внутрішнє спонукання, якими вона керувалася при вчиненні адміністративного проступку. 8. Складова частина об'єктивної сторони, яка являє собою предмети матеріального світу, що застосовуються суб'єктом правопорушення для його вчинення. 9. Складова частина об'єктивної сторони, яка являє собою певний відрізок (проміжок) часу, протягом якого відбувається адміністративне правопорушення та настають суспільно шкідливі наслідки. 10. Речі матеріального світу, люди та абстрактні узагальнені поняття, на які посягає адміністративне правопорушення (не суспільні відносини). 11. Сторона складу правопорушення, яка характеризує психічний стан особи, пов'язаний з вчиненням адміністративного правопорушення. 12. Психічне ставлення особи до діяння та його шкідливих наслідків. 13. Різновид необережності, який характеризується тим, що особа не усвідомлює протиправність свого діяння, не бажає настання суспільно-небезпечних наслідків, хоча повинна і могла усвідомлювати і бажати їх настання. 14. Форма вини, котра характеризується тим, що особа, яка вчинила правопорушення, передбачала мож-

лівість настання шкідливих наслідків своєї дії чи бездіяльності, але легковажно розраховувала на їх відвернення або не передбачала можливості настання таких наслідків, хоча повинна була і могла їх передбачити. 15. Об'єкт правопорушення, який характеризує усю сукупність суспільних відносин, які охороняються законодавством про адміністративні правопорушення. 16. Ознака адміністративного правопорушення, яка свідчить, що дію чи бездіяльність прямо заборонено адміністративно-правовими нормами. 17. Різновид умислу, який характеризується тим, що особа усвідомлює протиправність свого діяння, передбачає його шкідливі наслідки і не бажає, але свідомо припускає їх настання.

По вертикалі. Накладення на правопорушників загальнообов'язкових правил, які діють у державному управлінні, адміністративних стягнень, що тягнуть за собою обтяжливі для цих осіб наслідки матеріального чи морального характеру. 2. Те, на що посягає правопорушення. 3. Складова частина об'єктивної сторони, котра характеризує конкретні об'єктивно-предметні умови, в яких вчиняється правопорушення. 4. Синонім терміна "правопорушення". 5. Різновид необережності, який характеризується тим, що особа усвідомлює протиправність свого діяння, передбачає шкідливі наслідки, але не бажає їх настання, легковажно намагаючись їх відвернути. 6. Складова частина об'єктивної сторони, яка являє собою певну територію, де відбувається вчинення адміністративного правопорушення та настають шкідливі наслідки. 7. Ознака правопорушення, котра свідчить, що адміністративним проступком визнається лише таке діяння, за яке законодавством передбачено застосування адміністративних стягнень. 8. Форма вини, яка характеризується тим, що особа, яка вчинила правопорушення, усвідомлювала протиправний характер своєї дії чи бездіяльності, передбачала шкідливі наслідки і бажала їх або свідомо припускала настання цих наслідків. 9. Сукупність встановлених законом об'єктивних і суб'єктивних ознак, що характеризують діяння як адміністративне правопорушення. 10. Сторона складу правопорушення, яку характеризують ознаки, які визначають акт зовнішньої поведінки правопорушника. 11. Складова части-

на об'єктивної сторони, яка являє собою сукупність прийомів і методів, що використовується при вчиненні правопорушення. **12.** Об'єкт правопорушення, який характеризує групу однорідних або тотожних суспільних відносин, які охороняються комплексом адміністративно-правових норм. **13.** Різновид умислу, котрий характеризується тим, що особа усвідомлює протиправний характер свого діяння, передбачає шкідливі наслідки та бажає їх настання.

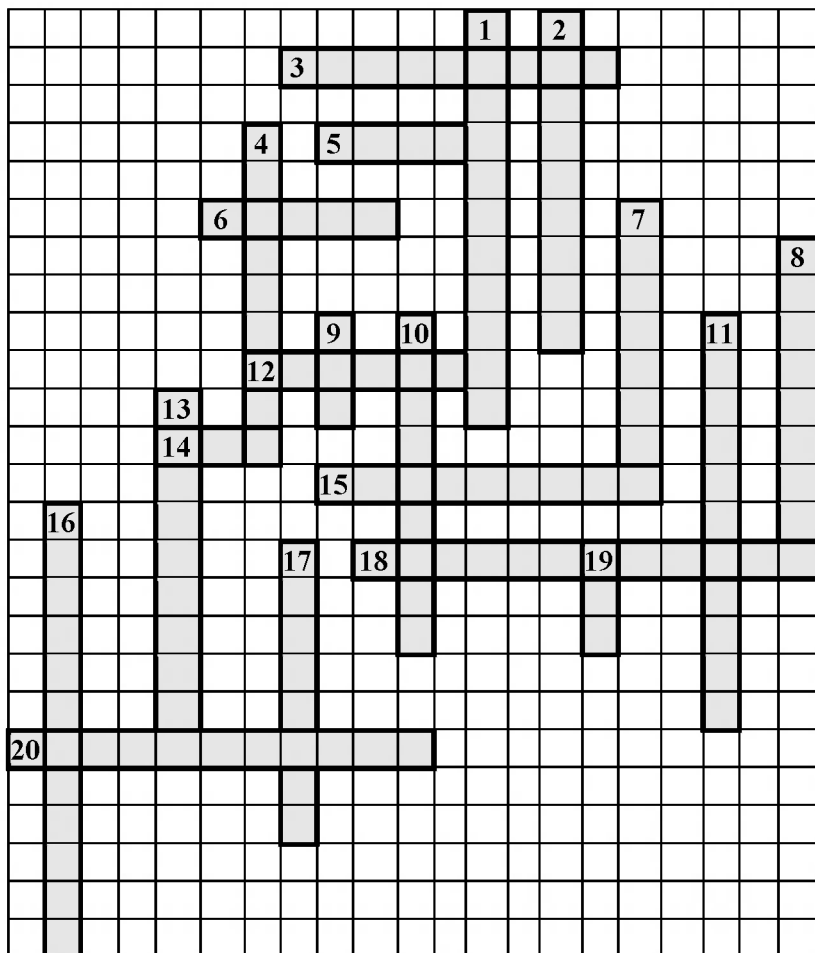


Відгадайте кросворд
Система та види адміністративних стягнень. Правила
і строки накладення адміністративних стягнень

По горизонталі. 3. Позбавлення якого суб'єктивного права пов'язане із накладенням такого адміністративного стягнення як конфіскація? 5. Грошове стягнення. 6. Найсуворіший захід адміністративного стягнення. 12. Вид суспільних відносин, в яких перебуває суб'єкт, що підлягає такому виду адміністративного стягнення як виправні роботи. 14. Строк, після закінчення якого особа вважається такою, що не була піддана адміністративному стягненню. 15. Якою визначається обставина продовження протиправної поведінки, після попередження про її припинення. 18. Вид адміністративного стягнення, яке полягає в офіційному осуді вчиненого проступку і застереженні правопорушника від його повторення. 20. Вилучення якого документа свідчить про позбавлення спеціального права водія?

По вертикалі. 1. Вид адміністративного стягнення, що полягає в примусовій безоплатній передачі майна у власність держави? 2. Міра покарання суб'єкта адміністративного правопорушення? 4. Який вид доходу громадянина зазнає відраховувань до 20% у дохід держави? 7. Форма в якій виноситься попередження? 8. Мета застосування адміністративного стягнення, передбачена ст.23 КУпАП? 9. Який орган уповноважений накладати таке адміністративне стягнення як виправні роботи? 10. Стягнення, яке накладається поряд із основним, що має на меті усунення умов для подальшого вчинення адміністративного правопорушення? 11. Анологія судимості в кримінальному праві? 13. Який вид робіт полягає у виконанні правопорушником у вільний від роботи, навчання час безоплатних, суспільно-корисних робіт? 16. Суб'єкти, до яких не можна застосувати адміністративні стягнення з причин недосягнення ни-

ми певного віку? **17.** Суб'єкт, який не підлягає такому виду адміністративного стягнення як видворення за межі держави? **19.** Скільки місяців передбачає загальний строк давності притягнення до адміністративної відповідальності?



З М І С Т

1. Вступ.....	3
2. Загальний розрахунок годин лекцій, практичних, семінарських занять та самостійної роботи.....	5
3. Програма навчальної дисципліни “Адміністративне право”.....	8
4. Список основної літератури.....	21
5. Завдання до практичних і семінарських занять та самостійної роботи.....	22
6. Самостійна робота студентів.....	82
7. Поточний модульний контроль знань студентів.....	83
8. Індивідуальна робота студентів.....	85
9. Підсумкове оцінювання успішності студентів з навчальної дисципліни “Адміністративне право”.....	86
10. Контрольні питання до іспиту.....	88
11. Додатки (1 – 3).....	93

Навчальне видання
**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ
ПОСІБНИК**
**ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
ТА ПРАКТИЧНИХ
І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО»**

галузь знань 0304 «Право»,
напрямок підготовки 6.030401 «Правознавство»
освітньо-кваліфікаційний рівень «Бакалавр»,

для студентів II курсу

у к л а д а ч і: БИТЯК Юрій Прокопович,
ЗУЙ Валентина Василівна,
ПИСАРЕНКО Надія Борисівна,
МАТЮХІНА Наталя Петрівна,
ЧЕРВЯКОВА Олена Борисівна,
БОЙКО Ірина Володимирівна,
БОГУЦЬКИЙ Володимир Володимирович,
ГАРАЩУК Володимир Миколайович,
ЗИМА Олександр Тарасович,
КОВАЛЕНКО Лариса Павлівна,
КОМПАНИЄЦЬ Ігор Миколайович,
ЛУЧЕНКО Дмитро Валентинович,
НАСТЮК Василь Якович,
ТИЩЕНКО Микола Маркович,
ФРОЛОВА Олена Григорівна,
ШУЛЬГА Марія Герасимівна,
МАРТИНОВСЬКИЙ Володимир Володимирович,
СОЛОВІЙОВА Ольга Миколаївна,
СЬОМІНА Валентина Анатоліївна,
АЛЕКСАНДРОВ В'ячеслав Михайлович,
РЯБЧЕНКО Ярослава Степанівна,
МАРЧЕНКО Олена Олександрівна,
ФЕДЧИШИН Сергій Анатолійович,
МЕХ Юлія Володимирівна
БРИНЦЕВА Людмила Володимирівна

Відповідальний за випуск *Ю. П. Битяк*

Редактор *В. В. Арнаутова*

Комп'ютерна верстка *А. В. Старжинської*

Підписано до друку з оригінал-макета 01.09.2012 р.
Формат 60x84 ¹/₁₆. Папір офсетний. Гарнітура Times.
Обл.-вид. арк. 3,4. Ум. друк. арк. 5,98. Вид. № 786.
Тираж 500 прим.

Видавництво «Право» Національної академії правових наук України
та Національного університету «Юридична академія України
імені Ярослава Мудрого»
Україна, 61002, Харків, вул. Чернишевська, 80а
Тел./факс (057) 716-45-53
Сайт: www.pravo-izdat.com.ua
E-mail для авторів: verstka@pravo-izdat.com.ua
E-mail для замовлень: sales@pravo-izdat.com.ua

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів
видавничої продукції — серія ДК № 4219 від 01.12.2011 р.

Виготовлено в друкарні «Контраст»
(057) 719-49-13